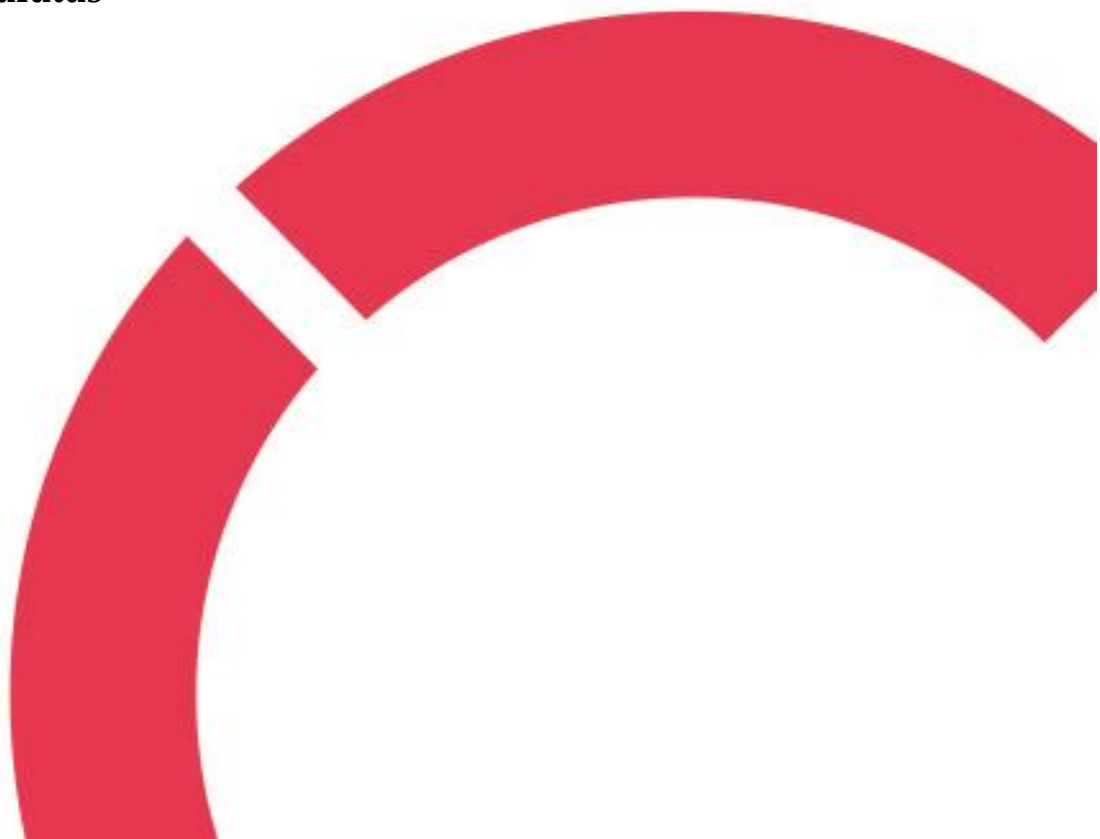

Jussi-Mikael Suikkanen

MITÄ TEHDÄÄN?

Iltaohjelmamateriaali isosille ryhmäytymisen tueksi

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Yhteisöpedagogikoulutus
Kesäkuu 2023**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Kesäkuu 2023	Tekijä/tekijät Jussi-Mikael Suikkanen
Koulutus Yhteisöpedagogi (AMK), kirkon nuorisotyö		☒ AMK ☐ YAMK
Työn nimi MITÄ TEHDÄÄN? Iltaohjelmamateriaali isosille ryhmäytymisen tueksi		
Työn ohjaaja TM Emilia Teerikangas		Sivumäärä 27 + 1
Työelämäohjaaja Johtava nuorisotyönohjaaja Heli Järvi		
<p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli luoda Kokkolan suomalaisen seurakunnan nuorille rippikouluun iltaohjelmamateriaali. Seurakunnan nuorille suunnatussa iltaohjelmamateriaalissa mukautettiin perinteisiä leikkejä ja sketsejä, jotta kyettiin huomioimaan turvallisuus ja sensitiivisyys rippikoulussa. Opinnäytetyön tavoitteena oli myös ryhmäytymisen tukeminen iltaohjelmamateriaalin avulla.</p> <p>Iltaohjelmamateriaalissa on erilaisia sketsejä, leikkejä ja kilpailuita, jotka on jaoteltu kolmeen kategoriaan. Jaottelu on sovitettu rippikoulun kulkua mukaillen alku, - keski, - ja loppuvaiheeseen soveltuviin toimintoihin. Iltaohjelmamateriaalin sisältö on kerätty eri organisaatioiden ja seurakuntien materiaaleista ja sivustoilta. Opinnäytetyön materiaalia suunniteltiin yhdessä Kokkolan suomalaisen seurakunnan nuorten vaikuttajaryhmän kanssa ja materiaaliin kuvat otettiin Kokkolan suomalaisen seurakunnan tiloissa.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Kokkolan suomalaisen seurakunnan kanssa. Opinnäytetyönä tehtyä iltaohjelmamateriaalia voidaan käyttää osana nuorten koulutusta ja rippikouluja. Iltaohjelmien lisäksi myös muiden nuorten toiminnan osa-alueiden kehittämiseen voisi luoda materiaaleja.</p>		
Asiasanat iltaohjelma, nuoret, rippikoulu, ryhmäytyminen, turvallisuus		

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date June 2023	Author Jussi-Mikael Suikkanen
Degree programme Bachelor of Humanities		
Name of thesis WHAT DO WE DO? Evening program material for youth to support grouping		
Centria supervisor TM Emilia Teerikangas	Pages 27 + 1	
Instructor representing commissioning institution or company Johtava nuorisotyönohjaaja Heli Järvi		
<p>The purpose of this thesis was to create evening program material for the youth of Kokkola Finnish parish. In the evening program material that was aimed at the congregation's youth, traditional games and skits were adapted to facilitate safety and sensitivity in the confirmation school. The aim of this thesis was also to support team building with the help of evening program material.</p> <p>The evening program material includes various skits, games and competitions, which are divided into three categories. The division into categories was based on the suitability of the activities for the beginning, - middle, - and end stages according to the course of confirmation school. The content of the evening program material was collected from the materials and websites of various organisations and parishes. The material of the thesis was planned together with youth influencer group of the Kokkola Finnish parish, and I took the photos of the material at the Kokkola Finnish parish's premises.</p> <p>The thesis was carried out in cooperation with the Kokkola Finnish parish. The evening program material made as a thesis can be used as part of youth education and confirmation schools. In addition to the evening programs, materials could also be created for development of other areas of youth activity.</p>		
Key words evening program, confirmation school, grouping, safety, youth		

KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY

EMERGENSSI

Tietyistä osatekijöistä syntyvä mutta niihin palautumaton korkeamman tason ilmiö, joka on eri tavoin olemassa kuin osatekijät.

FUNKTIONAALI

Autonominen ilmaisu, joka voi esiintyä lauseen alussa, sisällä tai lopussa.

INKLUSIIVINEN

Tulkinta, joka sulkee sisäänsä jonkin toisenkin vaihtoehdon kuin minkä muoto eksplisiittisesti ilmaisee.

SENSITIIVISYYS

Sana sensitiivisyys tarkoittaa herkkyyttä. Ympäristötieteiden aspektissa siinä viitataan elion kykyyn ottaa vastaan ärsykeitä.

SUBJEKTIIVISUUS

Yksittäisen mielen näkökulma johonkin aiheeseen.

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY
SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
2 NUORILÄHTÖINEN RIPPIKOULU	3
2.1 Osallisuus rippikoulussa.....	3
2.2 Yhteys ja yhdessä oleminen	4
2.3 Yhdessä suunnittelu ja tekeminen	5
3 TURVALLINEN RIPPIKOULU	7
3.1 Saavutettavuus ja esteettömyys.....	7
3.2 Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus	8
3.3 Turvallinen seurakunta ja vapaaehtoisuus.....	9
4 RYHMÄYTYMINEN	11
4.1 Ryhmäytymisen vaiheet	11
4.1.1 Alkava ja rakentuva ryhmä	12
4.1.2 Tiivis ja luova ryhmä.....	14
4.2 Ohjaaja ryhmäytymisessä.....	15
4.2.1 Ohjaajan tehtävät ryhmässä	16
4.2.2 Ryhmäkulttuurin rakentaminen	17
4.2.3 Viestintä ohjaajana	18
5 ISOSET RYHMÄYTTÄJINÄ	19
5.1 Isosten koulutus	20
5.2 Isotet iltaohjelmassa.....	20
6 PROSESSIN KUVAUS	22
7 POHDINTA JA YHTEENVETO	24
LÄHTEET.....	26
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Rippikoulu on edelleen merkittävä osa nuoren matkaa kohti aikuisuuteen. Rippikoulussa on kuitenkin muuttuvan yhteiskunnan mukana tullut myös tarve tarkastella sisällöllisiä rakenteita turvallisen tilan periaatteiden ja sensitiivisyyden kautta sekä pohtia, täyttääkö käytössä oleva perinteinen iltaohjelma sisällöllisesti rippikoulun tavoitteita.

Kokkolan suomalaisessa seurakunnassa työskennellessäni paneuduttiin iltaohjelman sisällölliseen tarkasteluun ja huomattiin, että perinteiset leikit ja sketsit iltaohjelmassa eivät vastaa nykyisen yhteiskunnan asettamia standardeja turvallisuuden sekä sensitiivisyyden aspektilla. Jotta rippikoulu olisi turvallinen kaikille nuorille, on syytä mukauttaa sisältöä. Iltaohjelmaan paneutuessani nousi myös selkeästi esiin se, ettei nuorilla ole riittävää tukea ja selkeää materiaalia iltaohjelman luomiseen.

Iltaohjelma on kuitenkin perinteikäs osa rippikoulun arkea, ja leikit ja sketsit kulkevat ylisukupolvisena tietona uusille isosille. Rippikoulussa iltaohjelma on myös merkityksellinen osa rippikouluryhmän ryhmäytymistä. Opinnäytetyössä ei tavoitella kuitenkaan pyörän keksimistä uusiksi, vaan pyritään säilyttämään tutut leikit ja sketsit tunnistettavina. Leikkejä ja sketsejä kuitenkin tarkastellaan sensitiivisyyden ja turvallisuuden aspektista, ja niihin tullaan tekemään muutoksia, jotta ne vastaisivat esille nousseeseen tarpeeseen sensitiivisyyden ja turvallisuuden näkökulmasta. Opinnäytetyössä myös huomioidaan ryhmäytymisen merkityksellisyys ja materiaali luodaan soveltumaan kolmijakoisesti ryhmäytymisenvaiheisiin reflektoiden.

Opinnäytetyön ensimmäisenä tavoitteena sekä kehittämistehtävänä on luoda selkeä iltaohjelmamateriaali tukemaan isosia iltaohjelman luomisessa ja toteuttamisessa, joka samalla yhdistää myös rippikoulun ohjaajien linjauksia iltaohjelman toteuttamiseen liittyvissä käytän-

teissä. Toisena tavoitteena sekä kehittämistehtävänä opinnäytetyölle on asetettu se, että iltaohjelma materiaali olisi sensitiivinen ja turvallinen. Kolmas opinnäytetyölle asetettu tavoite sekä kehittämistehtävä on iltaohjelma materiaalin nuorilähtöisyys. Materiaali olisi tarkoitus tuottaa vuorovaikutuksessa Kokkolan suomalaisen seurakunnan nuorten kanssa.

2 NUORILÄHTÖINEN RIPPIKOULU

Rippikoulussa keskiössä ovat nuoret, sillä rippikoulua pidetään nuoria varten. Tavoitteena rippikoulussa on toteuttaa ja suunnitella toimintaa, tavoitteita ja rakenteita siten, että rippikoulun ytimessä on kirkon kasteopetuksen ja kirkon itseymmärrystä sekä oppiminen ja kasvu kristittyinä. Samalla, kun rippikoulu on osa kirkon kasteopetusta ja kasvua kristittyinä toimii se myös yhteisönä ja seurakuntana. Yksilönä nuori on osana yhteisöä ryhmässään ja seurakunnassaan. (Suuri ihme 2017, 22.)

Nuoruudessa ystävillä, ryhmällä ja rippikoulussa muodostuvalla yhteisöllä on erityinen merkitys osana nuoren kasvua ja kehitystä. Nuoria tulee tukea yhteisöjen muodostumisen vaiheessa, ja aikuisen tehtävänä on ohjata ja mahdollistaa nuorten yhteisöjen luominen sekä saavuttaminen. Ohjaajat rippikoulussa myös mahdollistavat sitä, että nuoret voivat tuoda oman persoonansa näkyviin turvallisesti ja samalla tulla kuulluksi ja nähdyksi osana ryhmää. (Suuri ihme 2017, 22.)

2.1 Osallisuus rippikoulussa

Rippikoulussa osallisuutta on monenlaista. Osallisuus voi olla toimimista ja siihen vaikuttamista sekä olemista ja joukkoon kuulumista. Merkittävästi osallisuutta ja sen muotoa määrittävät nuoret itse. Kyse on siitä, että nuoren on mahdollista olla osallisena suunnittelemassa, toteuttamassa ja arvioimassa rippikoulua. Mahdollisuus olla osallisena ja asioiden käsittely nuorelle tärkeässä yhteisössä on ratkaisevasti osana nuoren identiteetin kehitystä ja luo tunnetta siitä, että tulee nähdyksi ja kuulluksi omana itsenään. Tosiasiassa osallisuus on loppujen lopuksi sitä, että nuori saa itse määrittää tarpeensa, toiveensa ja oman roolinsa. (Suuri ihme 2017, 22-23.)

Rippikoulussa erityisesti korostuukin osallisuus yhteenkuuluvuuden kokemuksena. Kokeemus siitä, että nuorelle on tilaa yksilönä, mutta kuitenkin osana laajempaa yhteisöä ja ryhmää on nuoren elämässä merkityksellinen. Olennaisesti osallisuus merkitsee myös yhteyttä, yhdessä oloa ja yhdessä tekemistä, jota rippikoulussa toteutetaan ja mahdollistetaan. (Suuri ihme 2017, 22-24.)

Nuoria osallistuttamalla heitä voi myös haastaa aktiiviseen pohdintaan ja itsearviointiin rippikoulussa sekä osallisuutta voidaan hyödyntää rippikoulun sisällön suunnittelussa ja toteutuksessa. On tärkeää, että nuoret voivat asettaa myös omia tavoitteita rippikoululle ennalta määritellyn opetuksellisen sisällön rinnalle. Omien tavoitteiden asettaminen luo rippikoulua myös saavutettavammaksi yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Tavoitteiden ei tarvitse olla suuria eikä niitä tarvitse olla ollenkaan, sillä pelkkä oleminen riittää nuoren osallisuudeksi, jos nuori kokee sen itselleen hyväksi. Periaatteeltaan rippikoulu pyrkii olemaan osallistava ja inklusiivinen. (Suuri ihme 2017, 24.)

2.2 Yhteys ja yhdessä oleminen

Yhteisöllisyys rippikouluryhmän kesken ja yhteishengen ylläpito eri tavoin on rippikoulun ryhmäytymisen kannalta merkittävää ja tärkeää. Yhdessä olemiseen ja yhteyteen nivoutuu luottamus ja turvallisuus, sillä rippikouluryhmä itsessään on koolla oleva seurakunta. Parhaimmassa tapauksessa rippikouluryhmä on yhteisö, joka koetaan turvallisuuden, luottamuksen, ilon ja yhteyden kautta. (Suuri ihme 2017, 29.)

Yhteisöllisyydestä puhuttaessa on huomattava ero vertikaalisten ja horisontaalisten yhteisöjen välillä. Vertikaalisella yhteisöllä tarkoitetaan yhteisömuotoa, jossa keskeisenä piirteenä on viestinnän kulku ylhäältä alaspäin. Tällaisia yhteisöjä voivat olla muun muassa kirkot ja paikallisseurakunnat. Horisontaalinen yhteisö puolestaan perustuu yhteisön jäsenien väliseen

vuorovaikutukseen. Horisontaalisiksi yhteisöiksi luetaan myös rippikouluryhmät. (Porkka 2021, 147-148.)

Monelle nuorelle rippikoulu on ensimmäinen yhteisö, joka muuttuu vertikaalisesta yhteisöstä horisontaaliseksi yhteisöksi. Yhteisöllisyyttä ja ryhmän välistä yhteishenkeä halutaan vaalia, sillä nuoret kokevat sen merkitykselliseksi ja tärkeäksi. Ohjaaja voi tukea tällaisten yhteisön kehittymistä ja sen turvallisen sekä avoimen ilmapiirin rakentumista. Ryhmytymisen kannalta merkittävää ja tärkeätä on yhteisön avoimuuteen kannustamista, sillä ryhmytymisen on matka, jonka keskiössä on luottamus ja avoimuus. Rippikoulussa on nuorilla mahdollisuus kokea löytävänsä itselleen merkittävää ja tärkeää toimintaa ja iloita uudella tavalla. (Porkka 2021, 148 & Suuri Ihme 2017, 29.)

2.3 Yhdessä suunnittelu ja tekeminen

Yhteinen suunnittelu ja tekeminen luo yhteisöön yhteisöllisyyttä. Rippikoulun käytännön toteutuksessa tarkennetaan rippikouluryhmän tarpeet ja ideat. Isosien huomiointi yhteisessä suunnittelussa ja tekemisessä on olennainen osa rippikoulun toteutusta. Kokkolan suomalaisessa seurakunnassa on isosien osallisuuteen P.O.L.K.U-toimintamalli. P.O.L.K.U-toimintamalli on Kokkolan suomalaisen seurakunnan kasvatustyön yhteinen vapaaehtoisuuteen valmistava toimintamalli. P.O.L.K.U-toimintamallin käyminen mahdollistaa nuorelle rippikoulun isostehtävissä toimimisen. Rippikoulussa isosten vastuutehtäviin Kokkolan suomalaisessa seurakunnassa kuuluvat muun muassa isosryhmän ohjaaminen, iltaohjelmien suunnittelu ja toteutus yhdessä ohjaajan kanssa, rippikoululaisten vierellä kulkeminen ja majoittuminen yhdessä rippikoululaisten kanssa. Isokset voivat myös halutessaan palvella rippikoulun rukouselämän eri tehtävissä. (Hämäläinen 2009, 91; Suuri Ihme 2017, 55-65; Kokkolan suomalainen seurakunta; Rippikoulun paikallissuunnitelma 2023, 8.)

Rippikoulussa isosten suunnittelema ja toteuttama iltaohjelma toteutetaan yleisesti ottaen hyvin itsenäisesti ohjaajan mahdollistaessa samanaikaisesti tarvittava apu ja tuki työskentelyyn. Iltaohjelmat ovat merkittävä osa leirin yhteishengen rakentumista ja ryhmäytymistä, sillä rakenteellisesti iltaohjelmat koostuvat yhteislaulusta, sketseistä ja yhteisleikeistä sekä muusta vastaavasta toiminnasta, joka koetaan vapaamuotoisemmaksi kuin opetuksellinen sisältö rippikoulussa. Isokset ovat aktiivisessa roolissa koko iltaohjelman toteutuksen ajan. (Hämäläinen 2009, 92-99.)

3 TURVALLINEN RIPPIKOULU

Kirkko pyrkii olemaan avoin sekä saavutettava ja turvallinen kaikille ihmisille. Toiminnan osalta avoimuus, saavutettavuus ja turvallisuus ilmenevät osallisuuden näkökulmasta niin, että kirkko ja seurakunta toimivat kaikessa syrjinnän vastaisella toimintamallilla. Seurakunnan osalta saavutettavuutta parannetaan esteitä poistamalla liikkumisen, näkemisen, kuulemisen ja ymmärtämisen osalta. Jotta jokainen voi osallistua toimintaan omien kykyjensä mukaan ja olla osallisena seurakunnassa haluamallaan tavalla, tulee kirkon ja seurakunnan olla saavutettavia. (Saavu - Saavutettavuusohjelma 2012, 12.)

Jokainen ihminen, joka tulee rippikouluun tuo mukanaan aina oman yksilöidyn henkilöhistoriansa, vaikka sosiaalisesti tilanne onkin yhteinen kokemus sekä yksilön oma konstruktio. Rippikoulun turvallisuuden osalta se tarkoittaa sitä, että jokaisella on oma subjektiivinen tulkinta ja sosiaalisen tilanteen havaitseminen, joka liittyy subjektiiviseen tulkintaan. Rippikouluohjaajan ammatillisen osaamisen kannalta on tärkeä taitoa kyetä tiedostamaan ja tarkkailemaan erilaisia uhkia ja mahdollisuuksia sekä turvallisuuden ja sensitiivisyyden toteutumista. (Pruuki 2004, 147-148.)

3.1 Saavutettavuus ja esteettömyys

Seurakunnan ja kirkon saavutettavuutta tarkasteltaessa on otettava huomioon, että saavutettavuus ei ole pelkästään fyysisten kynnysten ylittämistä vaan myös henkisten ja sosiaalisten kynnysten ylittämistä sekä arvojen ja kulttuurin kohtaamista ja punnitsemista. Kirkko pyrkii olemaan toiminnallaan avoimia kaikille ihmisille. Pohjimmiltaan kirkon missiona on julistustyö ja Jumalan valtakunnan edistäminen. Kyseinen perustehtävä ohjaa kirkon jokaista toi-

mintaa ja periaatetta, mutta se voidaan sanoittaa monin eri tavoin. Saavutettavuuden ja esteettömyyden kannalta on kuitenkin olennaista kohtaaminen ja kirkon tehtävä kutsua ihmisiä Jumalan yhteyteen. (Saavu - Saavutettavuus ohjelma 2012, 12; Ovet auki-strategia 2020, 3.)

Saavutettavuuden kannalta on tärkeää asenne. Asenteellisella saavutettavuudella tarkoitetaan sitä, että jokainen toimii omalta osaltaan sillä tavalla, että jokaisella on mahdollisuus seurakunnan yhteyteen ja elämään kristittyinä. Asenne on myös osana esteettömyyttä, sillä asennoitumalla saavutettavuuteen vakavasti tulee asennoitumaan myös esteettömyyden osalta vakavasti. (Saavu - Saavutettavuusohjelma 2012, 14-15.)

Esteettömyys itsessään vaatii hyvää suunnittelua, sillä esteettömyys alkaa jo itsessään rippikouluun saapumisesta. Fyysisessä esteettömyydessä on otettava huomioon tilat, joissa toimitaan sekä toiminnan soveltuvuus osallistujille. Esteettömyydessä on kuitenkin fyysisten tilojen ja toimintojen lisäksi otettava huomioon viestinnän esteettömyys. Vuorovaikutuksen tulee olla saavutettavaa. Saavutettava ja esteetön vuorovaikutus on ryhmäytymisen kannalta erityisen tärkeää. (Saavu - Saavutettavuusohjelma 2012, 16-23.)

3.2 Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Suomen evankelisluterilainen kirkko tunnustaa Ovet auki 2026-strategiassaan jokaisen ihmisarvon luovuttamattomaksi, jota kirkon tulee puolustaa. Kirkko pyrkii edistämään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa toiminnassaan tekemällä toiminnastaan tietoisemmin mukaan kutsuvampaa. Tulevaisuuden kannalta on tärkeää tunnistaa ja tunnustaa seurakuntien erilaisuus ja vahvistaa solidaarisuutta kirkon sisältä käsin, jotta kirkko ja seurakunnat pystyvät toimimaan aktiivisesti vihaa ja syrjintää vastaan. (Ovet auki 2020, 7.)

Kokkolan suomalaisella seurakunnalla on käytössään yhdenvertaisuuslain velvoittama yhdenvertaisuussuunnitelma, joka kattaa kaiken seurakunnassa tapahtuvan toiminnan. Yhdenvertaisuussuunnitelmalla ehkäistään syrjintää ja varmistetaan tasa-arvo ja yhdenvertainen kohtelu jokaiselle seurakunnan toimintaan osallistuvalla sekä seurakunnan henkilöstölle. (Yhdenvertaisuussuunnitelma 2021; Suomen evankelis-luterilainen kirkko b.)

3.3 Turvallinen seurakunta ja vapaaehtoisuus

Lähtökohtana kirkon ja seurakunnan kaikelle toiminnalle on huolenpito osallistujien ja henkilökunnan turvallisuudesta jokaisessa tilanteessa. Turvallisuuteen kuuluvat kokonaisvaltaisesti fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus eli vaarojen ja uhkien poissaoloa, sillä turvallisuuden puutetta on kaikkialla, joissa esiintyy tai koetaan uhkaa tai vaaraa. Kirkon arvojen ollessa usko, toivo ja rakkaus liittyy turvallisuus monisyisesti osaksi kirkon arvoja. Seurakuntien ja seurakuntien toiminnan tulee olla turvallisia kaikilla tasoilla. Tasot voidaan jakaa fyysiseen, psyykkiseen, henkiseen, hengelliseen, sosiaaliseen, emotionaaliseen ja seksuaaliseen tasoon. (Turvallinen seurakunta 2023.)

Vapaaehtoisten sekä toimintaan osallistuvien turvallisuutta tuetaan koulutuksella, ohjauksella ja muulla tuella. Lasten ja nuorten kanssa toimiessa vapaaehtoisten koulutus on erittäin isossa osassa. Isous ilman asianmukaista koulutusta ja ohjausta on vastuun laiminlyöntiä. Vapaaehtoisia rekrytoidessa tehtävään on merkityksellistä määritellä, mitä vapaaehtoiselta edellytetään ja mitä tehtävä pitää sisällään sekä millaista osaamista tarvitaan ja tukea tullaan tarjoamaan tehtävää suorittaessa. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko a.)

Kokkolan suomalaisessa seurakunnassa isoset käyvät läpi P. O. L. K. U.-toimintamallin. Kyseessä on koko kasvatustyön yhteinen vapaaehtoisuuteen valmistava koulutus, jonne ovat

tervetulleita kaikki rippikoulun käyneet nuoret. Koulutuksessa nuoret saavat valmiudet toimia pienryhmän ohjaajana esimerkiksi perheleireillä, kouluikäisten toiminnassa sekä rippikoulussa. (Kokkolan suomalainen seurakunta)

4 RYHMÄYTYMINEN

Oletusarvoisesti ryhmä voi muodostua jo vähintään kahden ihmisen ryhmään kuuluvuuden tunteesta, mutta ryhmän koosta riippumatta on tiedostettavaa, ettei ryhmää olisi ilman ryhmän jäseniä yhdistävää jäsentietoutta, joka on perusedellytys ryhmäytymisen kannalta. Ryhmän muodostumisen kannalta merkittävää ryhmien välisiä suhteita tarkasteltaessa on kuitenkin myös ulkopuolisilta saatava tunnustus sen olemassaolosta. Ryhmässä yhteyttä luodaan yksilöiden välille erilaisilla sosiaalisilla luokitteluilla, joita edistävät ulkoisesti erottuvat tunnuksiset. Ulkoisesti erottuvia tunnuksia ovat esimerkiksi ikä, sukupuoli ja pukeutuminen. Rippikoulun kontekstissa ryhmää yhdistävät usein ikä ja seurakunta. Tilastollisin kriteerein ja organisaatioiden ihmiskategorioiden kanssa liitännäisesti muodostuu suurissa ryhmissä verkkoyhteisöjä eli niin kutsuttuja pienryhmiä sosiaalipsykologian aspektista tarkastellessa. Rippikoulussa pienryhmiä voi muodostua ohjaajien sekä isosten ohjaamana, mutta myös nuoret voivat muodostaa itsenäisesti omia pienryhmiä. (Ahokas 2014, 185-187; Suuri ihme 2017, 44-71.)

Yksilöinä ihmiset kuuluvat usein moniin erilaisiin ryhmiin, joista nuorille tyypillisimpiä ovat koululuokat ja harrastusten kautta muodostuvat ryhmät sekä kaveriporukat. Ryhmän muodostuminen sekä ryhmiin hakeutuminen ja ryhmien torjuminen on ihmiselle luontaista käyttäytymistä ja vaistomainen ominaisuus. Ryhmään kuuluminen luo turvallisuuden ja yhteisöllisyyden tunnetta, ja ryhmä myös vahvistuu vuorovaikutuksen lisääntyessä. (Kopakkala 2011, 36-38.)

4.1 Ryhmäytymisen vaiheet

Yleisen käsityksen mukaan ryhmällä on sovittuja sääntöjä ja toimintatapoja sekä tietyn määrin tietoa ryhmään kuuluvista jäsenistä. Tätä määritelmää tarkasteltaessa on selkeää huomata, että ryhmäytyminen ja tutustuminen vaatii aikaa ja kärsivällisyyttä. Rippikoulun kontekstissa ryhmäytyminen voi alkaa jo ensimmäisellä rippikouluun ilmoittautumisen yhteydessä. Tutustumisharjoitteet ovat lähtökohtaisesti rippikoulun käytäntö myös ryhtyä ryhmäyttämään ensimmäisten tapaamisten aikana, sillä sitä kautta saa ryhmän jäsenistä tietoa ja tutustumista käyntiin. (Haanpää 2016, 9; Hämäläinen 2009, 91.)

Ryhmän jäsenten hakiessa omaa paikkaansa ryhmässä tutustumisharjoitusten kautta on otettava huomioon harjoitteiden turvallisuus ja sensitiivisyys ja harjoitteiden toteuttamiseen on hyvä mahdollistaa aikaa. On mahdotonta oppia tuntemaan aidosti useampaa kymmentä ihmistä yhden harjoitteen aikana ja oman statuksen yliarviointi omaa roolia hakiessa ryhmässä koetaan herkästi kiusallisena erheenä ja nolona. Yksilön haaste ryhmäytymisessä on aluksi pohdinta omasta kelpaavuudestaan jäsenenä ja saako ryhmästä hyväksyntää. (Kopakkala 2011, 54-57.)

Ryhmädynamiikka rakentuu sillä, että ryhmä pyrkii keskinäisesti ratkaisemaan liittymisen ja erillisyyden välisen dilemman, jotta ryhmän jäsenet liittyvät emotionaalisesti toisiinsa ja kokevat ryhmän turvalliseksi tilanteesta riippumatta. Ryhmän muodostuminen voidaan jakaa karkeasti neljään vaiheeseen, mutta on otettava huomioon, ettei ryhmän kehitys rakennu suoraviivaisesti vaan jokainen ryhmäytyminen ja ryhmän muodostumisen eteneminen on ainutlaatuinen tilanne. (Kopakkala 2011, 58-59.)

4.1.1 Alkava ja rakentuva ryhmä

Uuden ryhmän muodostumisen alku on siitä mielenkiintoinen, että ihmiset tulevat ryhmään erilaisin odotuksin ja käsityksin. Aikaisemmat kokemukset ryhmistä ja ryhmäytymisistä luovat ennakkokäsitteitä ja -odotteita sekä syy kokoontua yhteen ja oma odotettavissa oleva

asema ryhmässä saattavat ihmiset erilaiseen asemaan keskenään. Suurin osa 15-vuotiaista nuorista käy rippikoulun, joten on hyvinkin mahdollista, että osallistujien joukossa voi olla keskinäisiä tuttavuuksia. Aiemmin syntyneet tuttavuudet ja liitokset kuitenkin hidastavat osaltaan aitoa liittymistä uuteen ryhmään, sillä uuteen ryhmään tutustuminen ja virittäytyminen jää usein puutteelliseksi ja osallistujat pysyttelevät turvallisissa rooleissaan, jotka ovat tulleet tutuksi myös aiemmissa konteksteissa. Aina eivät kuitenkaan ennalta olevat suhteet hidasta ryhmän muodostumista, sillä ryhmäytymisen ensimmäinen vaihe edellyttää osallistujien vapaaehtoista halua liittyä ryhmään. (Kopakkala 2011, 59-60; Antila, 2022.)

Usein ryhmän aloitusvaiheessa osallistujat jännittävät uusia ihmisiä ja arvioivat omaa asemaansa ryhmään nähden. Osallistujat tekevät herkästi tässä vaiheessa ryhmäytymistä toisistaan johtopäätöksiä ja arvioita. Ryhmään liittymishalun ja itsenäisyyden säilyttämisen ristiriita on aktivoituneena ryhmäytymisen alussa ja osallistujilla on usein voimakas tarve tuoda itsensä esille erillisinä yksilöinä. Ihmisillä on taipumus toistaa tapoja, jotka ovat aiemmin opittuja eri auktoriteettien ja ryhmien muodostumisen yhteydessä, joten alussa on hyvä ohjata toiminnalle suuntaa ja luoda sitä kautta uudenlaista auktoriteettia ryhmälle. Ryhmän ohjaajan asema on tällöin hyvin keskeinen, sillä vuorovaikutus ja kiinnostuksen painopiste kohdistuvat häneen. (Kopakkala 2011, 61-67.)

Ryhmäytymisen toisessa vaiheessa korostuu esiin jäsenten keskinäisen vuorovaikutuksen lisääntyminen, joka kasvattaa turvallisuuden tunnetta tutustumisen kautta. Ryhmäytymisen toisessa vaiheessa erillisyydentunteet siirtyvät ryhmän sisälle ja ryhmän ohjaajan roolin merkityksellisyys alkaa vähentyä, mikä voi nostaa esiin myös ärtymystä ryhmän ohjaajaa kohtaan. Etäisyyden hakeminen ryhmän ohjaajaan on nuorisotyön kannalta, sillä nuorilähtöisestä näkökulmasta on hyvä ohjata nuoret toimimaan keskenään eikä luoda riippuvuussuhdetta työntekijään tai ohjaajaan. (Kopakkala 2011, 67; Ruuskanen 2005, 214-216.)

Ryhmäytymisen toisessa vaiheessa ryhmän sisälle muodostuu usein pienryhmiä ja erityisesti rippikoulussa pienryhmiä käytetään myös opetuksellisen sisällön työkaluna. Pienryhmät

edistävät myös itsessään ryhmän turvallisuutta ja kokonaisryhmädynamiikka. Usein ryhmäytymisen toisessa vaiheessa ohjaajan tehtävä on myös aktiivisesti saattaa eri pienryhmien jäsenet aktiiviseen yhteistyöhön keskenään. (Kopakkala 2011, 67-75; Pruuki 2009, 69.)

4.1.2 Tiivis ja luova ryhmä

Tiiviin ryhmän merkki on se, että pienryhmät alkavat yhdistyä toisiin pienryhmiin ja alkavat sitä kautta muodostamaan yhtenäisempää isoa ryhmää. Tiiviissä ryhmässä ei koeta ryhmää alaryhmien tai pienryhmien kautta, vaan ryhmä koetaan yhtenä kokonaisuutena. Tässä ryhmäytymispisteessä usein myös ohjaaja koetaan yhtenä ryhmän jäsenenä eikä niinkään auktoriteettiasemasta käsin, vaikka ohjaajan auktoriteetti ei muuttuisi. (Kopakkala 2011, 75-77.)

Ohjaajan rooli tiiviissä ryhmässä on myös sinällään merkittävä, sillä tässä vaiheessa tulisi ohjaajan luoda tilaa ja mahdollistaa jäsenten erilaisten näkökulmien ja taitojen esiin tuominen. Ryhmän jäsenten näkökulmien ja taitojen esiin tuomisen mahdollistamista haastaa ryhmän tunnelma, joka korostaa yhtenäisyyttä ja samanlaisuutta. Yhtenäisyyden ja samanlaisuuden rikkominen voi tuntua vaikealta, sillä se koetaan herkästi ryhmää hajottavana tekijänä eikä niinkään ryhmää eteenpäin vievänä. Ryhmän erinomaista käsitystä itsestään voi kuitenkin käyttää hyödyksi ottamalla nuorilähtöisen ja osallistavan otteen ohjaajana. (Kopakkala 2011, 77-81.)

Luova ryhmä on vaihe ryhmäytymisessä, jossa ryhmä on yhtenäisimmillään, jonka vuoksi luovaa ryhmää voidaan myös kutsua tiimiksi. Ryhmän turvallisuuden lisääntyessä myös sen jäsenet kokevat voivansa ilmaista erimielisyyksiään vapaammin ilman, että se hajottaisi ryhmää, sillä samanlaisuuden väkinäisestä käsitteestä on kyetty luopumaan. Ryhmän olleessa tiiviimmillään eriävät näkemykset ja mielipiteet luovat uusia oivalluksia, joita ei olisi tuotettu ilman ryhmää kokonaisuudessaan. (Kopakkala 2011, 81-82.)

Ryhmän vahva sisäinen luottamus ja tuki korostavat myös itseohjautuvuutta ryhmässä, jolloin ohjaajan rooli helpottuu. Tiiviissä ryhmässä on sopeuduttu kokonaisuuteen ja halu kyseenalaistaa ja haastaa ryhmää on vähentynyt merkittävästi. Ryhmän luottamuksen ollessa korkea on ryhmällä taipumusta myös noudattaa sopimuksia ja ohjeita, jos ne ovat perusteltuja ja ryhmän jäsenet tavoittelevat ryhmän yhteistä etua. Ryhmän ohjaajana on kuitenkin erityisesti kiinnitettävä huomiota, ettei ryhmä päätyisi ajautumaan tilanteeseen, jossa ryhmään muodostuu ohjaajalle suosikkijärjestelmä. Suosikkijärjestelmää voidaan kuvata myös sisäpiirin ja ulkopiirin kautta ryhmässä. Suosikki järjestelmän sisäpiiriläiset nähdään pätevimpinä jäseninä ryhmässä, joka juurtaa juurensa heidän kyvykkyydestänsä ja tarmokkuudestaan, kun puolestaan ulkopiiriläiset ohjaaja näkee toisin ja sitä kautta suhtautuu negatiivisella aspektilla. Ryhmän ohjaajan tulisi tällaisessa tilanteessa antaa aikaa ja arvostusta erityisesti ulkopiiriläiselle, vaikka ihanteellista olisi, ettei ryhmä olisi ajautunut tällaiseen tilanteeseen ja aikaa sekä arvostusta olisi mahdollista antaa tasapuolisesti kaikille ryhmän jäsenille. Tällaista jakautumista haastaa se, ettei ryhmän ohjaaja aina havaitse hänelle muodostunutta suosikkijärjestelmää, vaikka ryhmän jäsenille se näkyy selvästi. (Kopakkala 2011, 82-85.)

4.2 Ohjaaja ryhmäytymisessä

Sosiaalipsykologian näkökulmasta tarkasteltaessa ohjaajaa ryhmäytymisessä nivoutuu ohjaaja ryhmän kokonaisvaltaiseen toimintaan ja lähtökohtaisesti olettaa, että ryhmän rakennetekijät ovat tärkeässä merkityksessä ryhmäprosessia. Ryhmän rakennetekijät eivät kuitenkaan ole stabiileja ryhmäprosessin aikana, jolloin ohjaajan rooli korostuu. Ohjaaja voidaan nähdä ryhmäytymisessä johtajana, joka on samalla ryhmän jäsen. Rippikoulussa ohjaajana kannattaa ottaa huomioon se, ettei välttämättä ole tiedonjakajan roolissa vaan sen sijaan löy-

täisi uskallusta ja rohkeutta toimia ja ohjata rinnalla kulkijana yhdessä nuorten kanssa elämän ja asioiden pohtijana. (Ahokas 2014, 212-213; Rippikoulun paikallisuunnitelma 2023, 8-9.)

Ryhmän muodostumisen alkutilanteen lähtötekijöiden varassa syntyy emergenttejä ryhmäominaisuuksia ryhmäprosessissa eli ryhmän ominaisuus. Ohjaajana toimiminen ryhmässä on ryhmäfunktion toteuttamista. Ohjaajan taidot eivät kuitenkaan ole relevantteja tiiviin ryhmäytymisen saavuttamisessa, vaan keskeistä on ohjaajan taito kyetä hallitsemaan ja ohjaamaan ryhmää sen ryhmäytymisen eri vaiheissa tilanteiden muuttuessa. Taito ohjata ryhmää eri ryhmäytymisen vaiheissa edellyttää ohjaajalta kykyä aistia ja havaita ryhmän tarpeita sekä kykyä mukauttaa omia toimintatapoja tilanteen tarvitessa. Ohjaaja kuitenkin vaikuttaa suuresti siihen, kuinka ryhmä siirtyy ryhmäytymisen vaiheesta toiseen. (Ahokas 2014, 213-214; Kopakkala 2011, 88.)

4.2.1 Ohjaajan tehtävät ryhmässä

Ryhmäkäyttäytyminen on ihmisellä perustaltaan perinteinen lajiominaisuus sekä synnynnäisesti tuttu asia. Siitä huolimatta ryhmän ohjaaminen vaatii hyvin erilaisia taitoja sekä ohjaajia, vaikka ryhmänohjaamisella on usein samankaltaisia piirteitä. Tärkeää ryhmän ohjaamisessa on suunnan näyttäminen, päätösten teko sekä visioiden luonti. Ohjaajan merkitys ryhmässä on näissä edellä mainituissa asioissa välttämättömyys ryhmäytymisen kannalta. Ohjaaja mahdollistaa myös työyhteisön toimivuutta sekä työnjakoa rippikoulussa. Ryhmäytymisen kannalta on merkittävää, että ohjaaja kykenee siirtämään tehtäviä ryhmän sisällä toisille. Rippikoulun kohdalla kyseessä voivat olla isokset ja muut rippikoulussa vastuutehtävissä olevat henkilöt. Myös palautteen antaminen on ohjaajan tehtävissä sillä sisäinen palaute mahdollistaa myös työnjaon ohjautumista. Palautteen antamiseen nivoutuu myös riittävän tiedon välittäminen, sillä epäselvä tehtävien anto aiheuttaa nopeasti hankaluuksia ja lisää työmäärää. (Kopakkala 2011, 88-89; Isoja ihmeitä - isostoiminnan linjaus 2016, 24.)

Rippikoulunohjaajana toimimista voidaan verrata tiimin ohjaamiseen perinteisen johtamisen sijaan. Perinteisessä johtamisentyylissä on tyypillistä selkeä päätösten teko ja niistä tiedottaminen muulle ryhmälle, kun taas tiimin johtaminen on luonteeltaan kysyvämpää, keskusteluvampaa ja valmentavampaa, vaikka rippikoulua ohjattaessa on ohjaajan työskentelytavassa viitteitä perinteisempään johtamiseen. Ryhmäytymisessä ohjaaja tukee ja ohjaa ryhmää kokonaisuutena kuuntelemalla ja keskustelemalla ryhmän jäsenten kanssa yksilötasolla sekä yhdessä kokonaisuutena. (Kopakkala 2011, 91-92.)

4.2.2 Ryhmäkulttuurin rakentaminen

Ohjaajan tärkein tehtävä ryhmäytymisessä on kuljettaa ryhmä läpi vääjäämättömien kehitysvaiheiden luoden samalla ryhmästä luottavaisen, sitoutuneen ja yhdessä keskenään hyvin funktionaalisen ryhmän. Ohjaaja luo myös ryhmäytymiselle sopivat puitteet. Ryhmäytyminen ei tapahdu hetkessä, eikä ryhmään synny turvallinen ilmapiiri ilman, että sen syntymiseen tarjotaan riittävästi aikaa ja tilaa. Hyvien puitteiden mahdollistamisen ja ryhmän kuljettamisen lisäksi ohjaajan on tärkeää mahdollistaa myös ryhmäkulttuurin luominen. (Kopakkala 2011, 92-93.)

Ryhmäkulttuurin rakentamiseen on hyvä kyetä havainnoimaan ryhmää ja mallintamaan ohjaajan omaa toimintaa ryhmästä. Ohjaajan selkeä visio ryhmästä ja sen tulevaisuudesta edesauttaa ryhmäkulttuurin rakentumista sekä luo innostusta ja optimismia ryhmässä. Ohjaajan tulee myös ratkoa keskinäisiä erimielisyyksiä aktiivisesti ja rakentavasti, sillä erimielisyydet ja hankaluudet väistämättömästi heikentävät ryhmäytymisen sujuvuutta ja kehitystä. (Kopakkala 2011, 93.)

4.2.3 Viestintä ohjaajana

Ryhmäytymisen ollessa sosiaaliseen kommunikaatioon painottuva ilmiö on viestinnällä ohjaajan kannalta merkittävä asema kokonaisuutta tarkasteltaessa. Kasvokkaiseen viestintään sisältyy tietoa molemminpuolisesta hyväksynnästä osapuolten keskinäisen aseman lisäksi. Palaute hyväksynnästä on siitä merkittävää, että sitä kaipaavat kaikki ihmiset. Hyväksynnän saanti palautteena luo kokemusta kuluvuudesta ryhmään kokonaisuutena. (Kopakkala 2011, 94.)

Puhuminen itsessään on perinteinen keino viestiä ja sitä hyödynnetään rippikoulun ryhmäytöksessä sanallisena ohjeiden antona. Ohjaaja voi kuitenkin turhautua, jos toistuvasti tulee kokemus siitä, ettei hänen sanallisella viestinnällensä ole merkitystä käytännössä. Sanallisia ohjeita antaessa on otettava huomioon ryhmässä vallitseva tila ennen niiden antoa. Kuulluksi tulemistä helpottaa, jos ryhmän jäsenien huomio on kiinnitettynä ohjaajaan ohjeita annettaessa, jotta mahdollisimman moni ymmärtää ne ilman toistoa. (Kopakkala 2011, 94-95.)

Sanalliseen viestintään liittyvät myös vahvasti eleet, sävy, ilmeet sekä muu ei-sanallinen kommunikaatio. Ilmaisutavan herättäessä luottamusta ja intoa on helpompaa myös saada vakuuttavuutta omaan viestintään. Ohjaajan oma motivaatio ryhmäytymiseen välittyy myös ryhmän jäsenille ja edistää heidän motivaationsa kehittymistä. Mikäli sanallinen ja ei-sanaton kommunikaatio ovat ristiriidassa keskenään, välittyy silloin myös ryhmän jäsenille ristiriita, josta he refleктоivat omaa toimintaansa ryhmän jäsenenä ja ohjaajana. (Kopakkala 2011, 95.)

5 ISOSET RYHMÄYTTÄJINÄ

Isosuus on toimintaa, joka on suunnattu rippikoulun käyneille nuorille, joita seurakunnan toiminta ja vapaaehtoisuus kiinnostavat. Kokkolan suomalaisessa seurakunnassa isosena toimimista varten käydään erillinen koulutus, joka antaa tehtävään sopivat valmiudet. Isostoiminnassa saadaan koulutuksen lisäksi myös yhteen kuuluvuuden tunnetta ja erilaisia kokemuksia. Nuoren pohtiessaan isoseksi ryhtymistä ei hän välttämättä ajattele omaa merkitystään yhteiskunnalle ja kirkolle, vaan useimmiten isostehtäviin lähtöä motivoivat eri asiat. (Isoja ihmeitä - isostoiminnan linjaus 2016, 13; Rippikoulun paikallissuunnitelma 2023-2025, 9.)

Isosuuden motiiveja tarkasteltaessa voidaan karkeasti jaotella motiivit neljään eri kategoriaan. Kyseiset kategoriat ovat monipuolisesti motivoituneet, sosiaalisesti motivoituneet, hengellisesti motivoituneet ja heikosti motivoituneet. Monipuolisesti motivoituneet odottavat usein isostoiminnalta hengellisen ja teologisen sisällön lisäksi myös koko elämään liittyvien uusien asioiden oppimista ja itseään kehittävää toimintaa. Sosiaalisesti motivoituneet puolestaan motivoituvat halustaan olla toisten isonen. Heitä innostaa erityisesti halu auttaa toisia ja tukea nuorempiaan heidän kasvussaan, kun taas hengelliset ja teologiset teemat ovat sosiaalisesti motivoituneille usein toissijaisia. Hengellisesti motivoituneita nuoria ohjaavat toimintaan ensisijaisesti hengelliset syyt ja teologinen sisältö. Omaan kasvuun ja muuhun ei-teologiseen sisältöön liittyvät kysymykset ja toiminnot eivät ole hengellisesti motivoituneille niin välttämättömiä. Heikosti motivoituneet isokset ovat luonteenomaisesti passiivisemmin orientoituneita isostoimintaan eivätkä välttämättä odota isosuudeltaan mitään. Heikosti motivoituneille tyypillistä on se, etteivät he kysyttäessä osaa vastata, miksi ovat toiminnassa mukana. (Isoja ihmeitä - isostoiminnan linjaus 2016, 13-15.)

5.1 Isosten koulutus

Isoseksi kasvetaan osallistumalla seurakunnan toimintaan sekä kouluttautumalla vapaaehtoistehtävään, jotta isonen saa varmasti tarvittavat taidot toimiakseen tehtävässään.

Isostoiminnan ollessa monimuotoista ja monin paikoin myös joustavaa ja vaihtelevaa luo isosten koulutus isostoiminnalle rakennetta. P.O.L.K.U - toimintamallissa toteutuu koulutus iltatapaamisina, leireinä ja muina tapahtumina. Koulutuksen lisäksi on myös vapaamuotoisempia nuorten iltoja sekä muuta monipuolista toimintaa, joihin usein isoseksi ryhtyvät osallistuvat. (Isoja ihmeitä - isostoiminnan linjaus 2016, 43-44; Kokkolan suomalainen seurakunta)

Isosten kouluttamisella ja koulutuksen sisällöllä pyritään vastaamaan kysymykseen siitä, mitä taitoja isonen tarvitsee tehtävässään. Rippikoulussa isosille on usein vastuullaan iltaohjelmien suunnittelu ja toteutus yhdessä ohjaajan kanssa sekä vapaamuotoisen toiminnan toteuttaminen, ryhmätyöskentely ja muut rippikoulun arkeen liittyvät olennaiset asiat, joissa ohjaajat kokevat isosten läsnäolon merkitykselliseksi toiminnan sujumuuden kannalta. Isokoulutuksen tavoitteena on vahvistaa isoseksi ryhtyvien nuorten taitoja ja tietoa sekä auttaa heitä jaksamaan tehtävässään. (Isoja ihmeitä - isostoiminnan linjaus 2016, 46-47.)

5.2 Isoset iltaohjelmassa

Rippikoulusuunnitelman mukaisesti kaiken rippikoulussa tapahtuvan tulisi palvella rippikoulun yleistavoitetta. Yhdessäolon toteutusmuotona toimivat usein iltaohjelma, joka on vakiintunut eri seurakunnille rippikouluun vapaamuotoisen yhdessäolon toiminnaksi. Perinteisesti iltaohjelmat koostuvat sisällöllisesti yhteislauluista, sketseistä, yhteisleikeistä ja vapaaehtoisista ohjelmanumeroista. (Hämäläinen 2009, 91-95.)

Iltaohjelma nähdään rippikoulussa yleisesti viihteenä, mutta samalla se on ryhmähengen kehittäjä. Iltaohjelman tavoitteeksi yleisesti asetetaan ryhmäytymisen kautta nousevan luottamuksen kehittäminen ihmisten välille, mutta samalla se toimii myös vastapainona päivän aikana tapahtuvalle opetukselle. (Hämäläinen 2009, 104-107.)

6 PROSESSIN KUVAUS

Opinnäytetyön työstäminen alkoi keskustelemalla yhdessä Kokkolan suomalaisen seurakunnan johtavan nuorisotyönohjaajan kanssa siitä, mitä tarpeita nousee seurakunnalta ja työntekijöiltä materiaalia varten. Nuorilähtöisen työtteen esille nousun myötä ryhdyin toteuttamaan ensimmäisenä tietopohjaa opinnäytetyölle ennen materiaalin työstämisen aloittamista, ja tarkastelin ennakkoon tiedossa olleita iltaohjelmamateriaaleja ja sen mahdollista hyödyntämistä.

Iltaohjelma materiaalin työstämisen aloitin tietopohjan valmistuessa. Materiaaliin keräsin leikkejä ja sketsejä eri seurakuntien vanhemmista iltaohjelma materiaaleista sekä itselleni kokemuksen kautta tietoon tulleista leikeistä ja sketseistä. Leikit ja sketsit siirtyvät sukupolvelta toiselle perintötiedon tavoin, joten alkuperää niille on liki mahdotonta määritellä. Ennen materiaalin kokoamista olin kuitenkin mukana Kokkolan suomalaisen seurakunnan vaikuttajanuorten ryhmän eli SeVa-ryhmän kokousta kuulemassa nuorilta nousevia ideoita materiaaliin sisällöllisesti. Nuorilta nousseen palautteen pohjaten valikoin kerätyistä leikeistä ja sketseistä sisällöt materiaaliin. Palautteessa nousi myös tarve ohjeistukselle iltaohjelman laatimiseen, jonka otin materiaalissa huomioon ja loin esimerkki rungon iltaohjelman suunnittelemiseksi.

Nuorten kuulemisen jälkeen työstin iltaohjelmamateriaalin rungon valmiiksi eli keräsin materiaaliin tulevat leikit ja sketsit materiaaliin ja tein mahdollisen rungon siitä, mihin kohtiin jokainen leikki ja sketsi voisi sijoittua. Työstömuoto lähetettiin Kokkolan suomalaisen seurakunnan kasvatustyöntiimin arvioitavaksi ja kommentoitavaksi. Kasvatustyöntiimi antoi palautetta materiaalin nimestä sekä ehdotti pieniä muutoksia sketsien sijoitteluun ja toivoi lisää rippikoulun alkuun soveltuvia tutustumisleikkejä.

Kasvatustyötiimin palautteen kuulin keskustellessani johtavan nuorisotyönohjaajan kanssa, jossa samalla tuotiin ilmi mahdollisuudesta vierailla Kokkolan suomalaisen seurakunnan tiloissa ja ottaa ryhmäytymismateriaaliin kuvia luomaan visuaalisesti kiinnostavampaa ilmettä.

Aiemman palautteen pohjalta materiaaliin tehtyjen muutosten jälkeen työstin materiaalin myös visuaalisesti selkeämpään muotoon sekä kävin Kokkolan suomalaisen seurakunnan tiloissa ottamassa kuvia ryhmäytymismateriaalia varten, jotka liitin materiaaliin luomaan visuaalisesti kiinnostavampaa sisältöä.

7 POHDINTA JA YHTEENVETO

Opinnäytetyötä tehdessä olivat opinnäytetyön lähtökohdat ja tavoitteellisuus alusta asti selkeitä. Työlle oli selkeästi tarve Kokkolan suomalaisen seurakunnan rippikoulutyössä, sillä heillä ei ole ollut iltaohjelmia varten selkeää materiaalia, joka samalla tukisi isosta ja ryhmäytymistä sensitiivisellä ja turvallisella otteella. Opinnäytetyölle asetetut tavoitteet ja kehittämistehtävät kulkivat rinnakkain opinnäytetyön etenemisen kanssa koko matkan ajan ja tavoitteisiin ja kehittämistehtäviin tehtiin jatkuvaa reflektointia opinnäytetyön edetessä.

Ensimmäistä tavoitetta ja kehittämistehtävää tarkastellessa voin todeta, että asetettu tavoite ja kehittämistehtävä linjoja yhteyttävän ja isosia tukevan materiaalin luonnista on saavutettu, sillä iltaohjelma materiaali luotiin vuorovaikutuksessa kasvatustyöntiimin ja isosten kanssa ja heiltä saatiin palautetta, jonka pohjalta materiaalia on työstetty nykyiseen muotoonsa.

Toinen asetettu tavoite ja kehittämistehtävä oli iltaohjelma materiaalin sensitiivisyys ja turvallisuus, joka on otettu huomioon leikkien ja sketsien sisällöissä ja sopivuudessa rippikoulun ryhmäytymisen eri vaiheisiin. Leikkejä ja sketsejä on niin sanotusti sensuroitu vastamaan turvallisen tilan periaatteita ja Kokkolan suomalaisen seurakunnan omia toiveita.

Kolmas tavoite ja kehittämistehtävä nuorilähtöisestä otteesta opinnäytetyön tekemiseen on toteutunut siten, että nuoret ovat päässeet itse vaikuttamaan sisältöihin ja kertomaan suoran palautteen siitä, mitä muuta he toivovat materiaalilta ja miten se heitä hyödyttäisi ja tukisi isosia iltaohjelman toteutuksessa.

Ammatillisen kasvun kannalta opinnäytetyön tekeminen on ollut merkityksellistä, sillä se on antanut paremman kuvan ja käsityksen omasta ammatillisen tietoperustan laajuudesta ja omasta osaamisestani. Opinnäytetyö on vahvistanut myös omaa käsitystäni iltaohjelman merkityksellisyydestä ryhmäytymisen aspektista. Työstäessäni opinnäytetyön materiaalia olen myös havainnut positiivista muutosta omassa toiminnassa toteuttamisen etenemisen

kannalta sekä löytänyt itselleni sopivan rytmin työskentelyyn, mikä on hyödyttänyt minua myös ammatillisessa työskentelyssä.

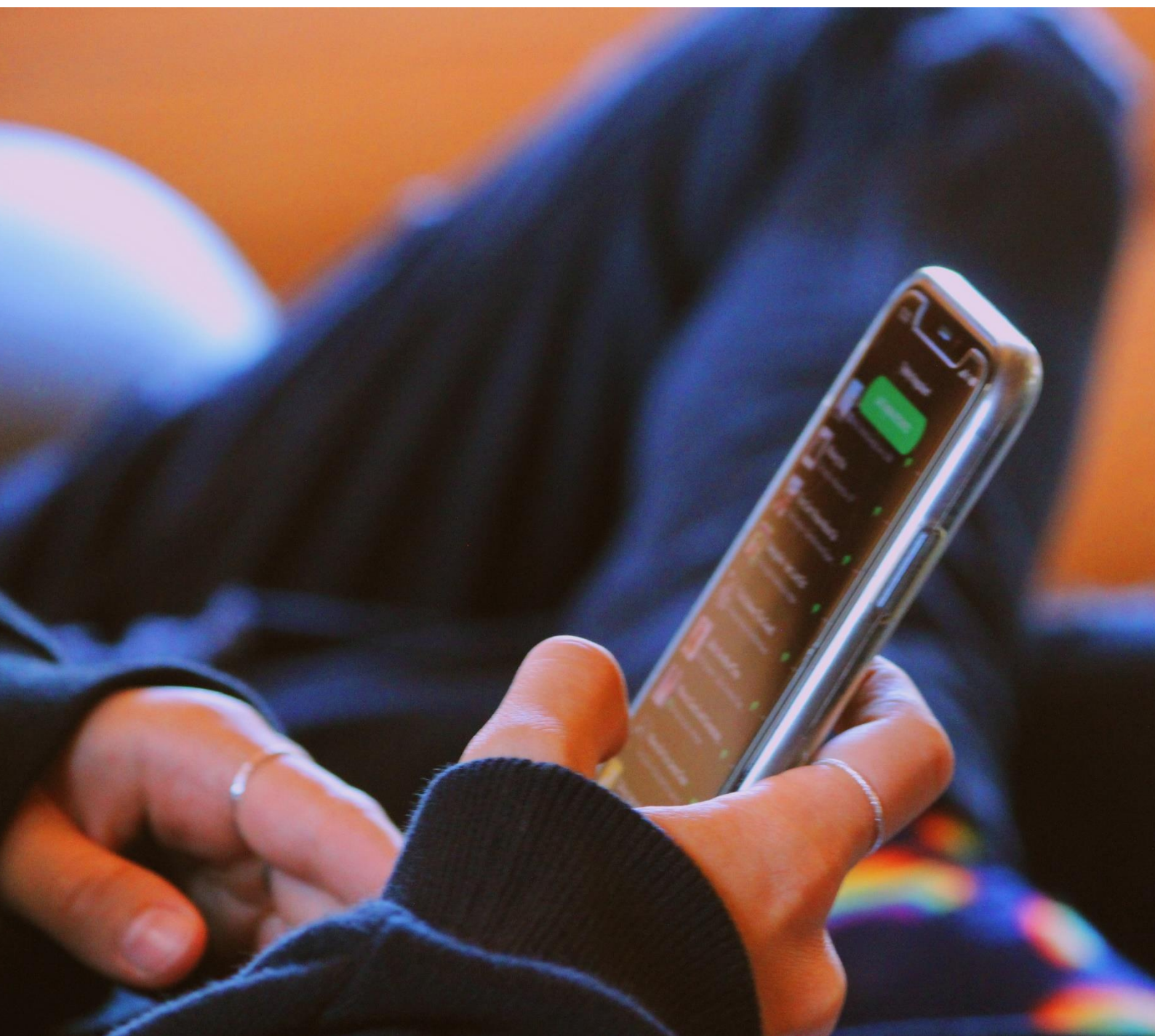
LÄHTEET

- Ahokas, M. 2014. Ryhmät ja niiden väliset suhteet. Teoksessa Suoninen, E., Pirttilä-Backman, A-M., Lahikainen, A R. & Ahokas, M. (toim.) *Arjen sosiaalipsykologia*. 1.-4. painos. Helsinki: Sanoma Pro OY, 185-242.
- Antila, H. 2022. *Rippikoulun suosio kasvoi viime vuonna*. Saatavissa: <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/rippikoulun-suosio-kasvoi-viime-vuonna-koronatilanteesta-huolimatta>. Viitattu 27.8.2023.
- Haanpää, P. 2016. *Tullaan tutuksi – 55 tapaa tutustua*. Helsinki: BTJ Finland Oy.
- Hämäläinen, R. 2009. Havaintotutkimus rippikoulun iltaohjelmasta: puujalkojen kaatopaikka vai tärkeä oppimistilanne? Teoksessa T. Innanen & K. Niemelä (toim.) *Rippikoulun todellisuus*. Porvoo: WS Bookwell Oy, 91-111.
- Kirkkohallitus. 2012. *Saavu – Kirkon saavutettavuusohjelma, selkosuomeksi*. Saatavissa: <https://julkaisut.evl.fi/catalog/Tutkimukset%20ja%20julkaisut/r/1424/viewmode=infoview>. Viitattu 3.1.2024.
- Kirkkohallitus. 2016. *Isoja ihmeitä - isostoiminnan linjaus 2016*. Saatavissa: <https://evl.fi/documents/1327140/39461555/Isoja+ihmeita%20-%20isostoiminnan+linjaus+2016.pdf/2f33ba1b-73cf-5d5e-abba-dea671c432ef?t=1554449409000>. Viitattu 18.9.2023.
- Kirkkohallitus. 2017. *Suuri ihme – Rippikoulusuunnitelma 2017*. Saatavissa: <https://evl.fi/documents/1327140/39461555/Suuri+Ihme+-+Rippikoulusuunnitelma+2017.pdf/758d0926-f7b9-3e63-bc2b-93ffaab30f90?t=1549006812000>. Viitattu 15.7.2023.
- Kirkkohallitus. 2020. *Ovet auki. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon strategia vuoteen 2026*. Saatavissa: <https://evl.fi/documents/1327140/77189567/suomen-ev.lut.kirkon-strategia-vuoteen-2026.pdf>. Viitattu 19.10.2023.
- Kokkolan suomalainen seurakunta. *P.O.L.K.U.* Saatavissa: <https://www.kokkolansuomalainenseurakunta.fi/nuorille/p.o.l.k.u>. Viitattu: 1.3.2024.
- Kokkolan suomalainen seurakunta. 2021. *Yhdenvertaisuussuunnitelma 2021*. Viitattu 26.10.2023.
- Kokkolan suomalainen seurakunta. 2023. *Rippikoulun paikallissuunnitelma 2023-2025*. Viitattu 16.9.2023.

- Kopakkala, A. 2011. *Porukka, jengi, tiimi - Ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen*. 3. painos. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Porkka, J. 2021. Kasvava nuori ja uskon yhteisöllisyys. Teoksessa H. Kauppila (toim.) *Kasvu vapauteen. Nuorten rinnalla seurakunnassa*. Helsinki: Kirjapaja, 147-159.
- Pruuki, H. 2004. Vuorovaikutustilanteiden mahdollisuudet ja ansat rippikoulussa. Teoksessa H. Aaltonen, Pruuki, L & Saarainen. P (toim.) *Rippikoulun käsikirja*. Helsinki: Kirjapaja, 147-166.
- Pruuki, L. 2009. Miten rippikoulussa opetetaan? Teoksessa T. Innanen & K. Niemelä (toim.) *Rippikoulun todellisuus*. Porvoo: WS Bookwell Oy, 62-90.
- Ruuskanen, K. 2005. Turvallinen etäisyys. Teoksessa T. Paananen & H. Tuominen (toim.) *Nuorisotyönkäsikirja*. Helsinki: Kirjapaja Oy, 214-227.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko. 2023. *Turvallinen seurakunta*. Saatavissa: <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/turvallinen-seurakunta/>. Viitattu 3.1.2024.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko. a. *Vapaaehtoisen turvallisuus*. Saatavissa: <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/turvallinen-seurakunta/turvallista-vapaaehtoisuutta/vapaaehtoisen-turvallisuus/>. Viitattu 3.1.2024
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko. b. *Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolaki sekä yhdenvertaisuussuunnitelma*. Saatavissa: <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/kasvatus/sukupuolisuus-ja-seksuaalisuus-kirkon-kasvatuksessa/yhdenvertaisuus-ja-tasa-arvolaki-seka-yhdenvertaisuussuunnitelma/>. Viitattu 3.1.2024.

MITÄ TEHDÄÄN?

Iltaohjelma materiaali isosille
ryhmytymisen tueksi

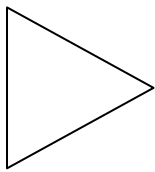

**Muista isonen, että
sinä riität juuri omana
itsenäsi.**

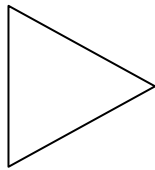
sisällysluettelo

- . Vinkit iltaohjelmaan
- . Iltaohjelman malli runko
- . Tullaan tutuiksi
- . Tunnetaan jo vähäsen
- . Toimitaan yhdessä
- . Kuivikset
- . Leikkejä ulos
- . Vaihtoehtoiset iltaohjelmat

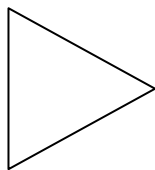
Vinkkejä ja huomioita il- taohjelmaan

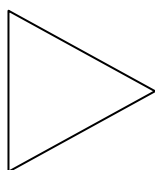
Iltaohjelmassa tulee kaikkien tuntea olonsa turvalliseksi. Kannattaa miettiä soveltuuko leikki/sketsi iltaohjelmassa siihen, että kaikilla olisi turvallista.

Isosena olet esimerkkinä leiriläisille. Isosen asenne iltaohjelmassa vaikuttaa myös leiriläisten asenteisiin. Mieltä painavat asiat on hyvä jättää iltaohjelman ajaksi tauolle.

Valmistautukaa huolella iltaohjelmaan. Tarkistakaa, onko tilat kunnossa ja jokainen tietää oman tehtävänsä iltaohjelmassa.

Tehkää iltaohjelman runko kirjallisena, jotta jokainen tietää mitä tapahtuu iltaohjelmassa.

Iltaohjelman mallirunko

1. Laulu
2. Leikki
3. Sketsi
4. Laulu
5. Sketsi
6. Leikki
7. Laulu
8. Sketsi
9. Leikki
10. Laulu

Tullaan tutuiksi

Tullaan tutuiksi kohdan leikit ja sketsit
ovat hyviä tutustumiseen
ja riparin alkuvaiheeseen.

Leikkejä

LANKAKERÄ

Ollaan piirissä, leikin aloittajalla on lankakerä.

Hän heittää kerän jollekin leikkijälle sanoen tämän nimen ja pitää itse langan päästä kiinni.

Seuraava leikkijä ottaa langasta kiinni ja heittää kerän eteenpäin.

Leikkijöiden väliin muodostuu verkko leikin edetessä. Lopuksi voidaan peruuttaa ja purkaa verkko samalla tavalla.

EIJA-TÄDIN KÄVELYLEIKKI

Kaikki kävelevät ympäri huonetta,
katse lattiaan päin.

Leikin vetäjä määrää kävelytyylin, kiireinen, arvokas, tyykeä,
ystävällinen, leppoisa yms.

Jossain vaiheessa
kävelyä käsketään kävellessä katsomaan
vastantulijoita silmiin, uhmakkaasti, hyväksyvästi, huvittu-
neesti. Vielä myöhemmin voidaan alkaa
myös tervehtiä toisia, edelleen arasti, reippaasti, kohteliaasti,
veltosti ym.

MILLAINEN SINÄ OLET?

Leikkijät saavat valita seuraavista kuudesta kysymyksestä, mihin haluavat vastata: “Jos kenkäsi juttelisivat sinusta, mitä ne kertoisivat?”, “Jos lemmikkieläimesi kertoisi sinusta, mitä se kertoisi?”, “Mikä eläin haluaisit olla? Miksi?”, “Mikä soitin haluaisit olla? Miksi?”, “Mikä hedelmä haluaisit olla? Miksi?” ja “Mikä on mielestäsi kaunein asia maailmassa? Miksi?”. Jokainen saa vuorollaan vastata yhteen kysymykseen.

Leikki voidaan toteuttaa myös pienemmissä ryhmissä.

NIMIPALLO

Leikkijät istuvat piirissä. Ennen leikin aloittamista jokainen kertoo oman nimensä, mutta nimiä ei tarvitse vielä opetella ulkoa. Leikin aloittaja vierittää pallon sille, kenen nimen haluaa oppia. Se, joka saa pallon, kertoo nimensä ja jatkaa leikkiä edelleen.

PARIHAASTATTELU

Leikkijät jaetaan pareihin siten, että parit olisivat keskenään mahdollisimman tuntemattomia.

Leikin vetäjä antaa muutaman kysymyksen, joihin parit kyselevät toisiltaan vastaukset tietyn ajan kuluessa. Kun kaikki ovat valmiita esittelevät parit toinen toisensa, muille leikkijöille.

Esimerkkejä kysymyksiin:

Nimi

Lempiväri

Lempiruoka

Harrastus

Suosikki kappale

PIIRTÄMINEN

Jokaiselle annetaan paperi ja kynä. Tehtävänä on piirtää asioita itsensä ja omat kiinnostuksen kohteet. Aiheina voivat olla mm. elinympäristö, perhe, unelmat, työ, harrastukset, motto.

Kuvat voidaan kiinnittää seinällä näkyville tai ne voidaan esitellä isosryhmittäin.

Huomatkaa ettei kaikki halua välttämättä kertoa itse itsestään. Isonen voi myös esitellä ryhmäläisensä.

TUTUSTU MINUUN

Tätä leikkiä voidaan käyttää sekä nimien oppimiseen että tutustumiseen.

Leikkijät istuvat ympyrässä. Leikinvetäjä antaa pienen esineen esim. avainrenkaan, joka kiertää ihmiseltä toiselle, kunnes hän sanoo "STOP". Se, jonka kädessä avainrenkas on, kertoo nimensä ja jotain itsestään, esim. mieliharrastuksensa. Voidaan sopia aihe, josta esineen saanut kertoo, tai annetaan leikkijöiden kertoa siitä mistä itse haluavat. Leikkiä jatketaan, kunnes kaikki ovat saaneet vuoron.

HEDELMÄSALAATTI

Leikkijät tarvitsevat tuolit piiriin. Jokaiselle annetaan jonkin hedelmän nimi niin että leikkijät jakaantuvat muutamaaan ryhmään (omenat, banaanit, appelsiinit ja niin edelleen). Keskellä seisova huutaa jonkun hedelmän ja silloin nämä vaihtavat keskenään paikkaa ja keskellä oleva yrittää ehtiä vapautuvaan tuoliin. Vieraiseen tuoliin ei saa vaihtaa eikä omaan tuoliinsa palata. Jos keskellä oleva huutaa ”hedelmäsalaatti!”, kaikki vaihtavat paikkaa.

Huom! Jos joku ei halua jäädä keskelle voi isonen tai ohjaaja hypätä keskelle jääneen tilalle.

PINGVIINI

Ootkos koskaan nähnyt sä pingviiniä? Kun katsot tännepäin niin pingviinin sä näät. Pingviinit asento! (asento) Pingviinit huomio!
(käsi lippaan).

Lisätään kierroksilla mukaan

Oikea käsi (taputtaa oikeaa reittä vasten) – vasen käsi (taputtaa vasenta reittä vasten) – oikea jalka (heilutetaan oikeaa jalkaa) – vasen jalka – (heilutetaan vasenta jalkaa) heiluta päätä (heilutetaan päätä) – pyöri ympäri (pyörähdetään ympäri).

EVOLUUTIO

Ameeba: uintiliikkeitä käsillä, ei ääntelyä

Sirkka: etu- ja keskisormet tuntosarvina ohimoilla, ääni ”tsirp
tsirp”

Ankka: kädet läpsyttävät lanteilla, ääni ”plät plät”

Gorilla: takoo rintaansa, ääni ”ugh ugh”

Ihminen: voitto

Samantarvoiset ratkaisevat kivi-sakset-paperi –menetelmällä sen, kumpi siirtyy asteikossa ylemmäs.

Voittaja pääsee evoluutiossa eteenpäin.

Pelataan, kunnes ihmisyyys on saavutettu.

LAUKKARATA

Laukataan läpsyttämällä käsiä reisiin. Leikin vetäjä kertoo mitä kisan aikana tapahtuu ja tekee ensin, muut tekevät perässä.

Este: Hypätään paikallaan

Puu: Käydään kyykyssä

Vesieste: Hypätään ja sanotaan "Splash"

Turisti: Tee käsillä kamera ja sano "KLIK KLIK KLIK".

Äiti: vilkuta "HEI ÄITI!".

Lentokone: osoita taivaalle ja sano "OOOO!"

SKETSEJÄ

PUNAHILKKA

Punahilkka on menossa isoäidin luo mukanaan kaikki tarpeellinen rekvisiitta. Isoäidin luona, vuoteessa, on isoäidiksi pukeutunut susi.

Punahilkka kyselee sudelta kaikki tyypilliset kysymykset:

Miksi sinulla on noin iso suu, noin isot silmät, noin pitkä kieli yms. Lopulta juoni uhkaa paljastua.

Vaihtoehtoisia lopetuksia:

Punahilkka: Hihii, sä et oo isoäiti, sun viikset paljastavat sut.

Susi: Mutta eihän mulla oo viiksiä.

Punahilkka: Ei niin, mutta isoäidillä on.

P: Kielesi paljastaa sinut.

S: Miten niin? Onhan minulla kieli. (Venyttää kieltään)

P: Mutta isoäiti puhuikin ruotsia.

P: Hiuksesi paljastavat sinut.

S: Onhan minulla hiukset.

P: Mutta isoäiti olikin kalju.

P: Silmäsi paljastavat sinut.

S: Onhan minulla silmät.

P: Mutta isoäiti olikin kyklooppi.

P: Poskesi paljastavat sinut.

S: Onhan minulla posket.

P: Mutta isoäiti kertoikin aina ihan poskettomia juttuja.

P: Pääsi paljastaa sinut.

S: Onhan minulla pää.

P: Mutta mummo olikin ihan päätön tyyppi.

P: Toi puuhella paljastaa sinut.

S: Onhan se ihan nätti puuhella.

P: Mutta mummo käytti aina mikroa.

P: Hameesi paljastaa sinut.

S: Mutta onhan se ihan nätti hame.

P: Mutta isoäiti käytti aina Leviksiä.

REINO JA RAIMO

Työmies Reino tulee pelosta vapisten lavalle.
Hän etsii hysteerisesti joitakin papereita ja on hermostunut, kun
ei löydä niitä.

Hän etsii ja etsii, kunnes lavalle tulee haudanvakava
Raimo, joka sanoo: “Reino, paperit!”

Ei vastausta.

“Reino, onko sinulla ne paperit?”

Vaisu pään pudistus.

“Reino, tiedät käytännön.

Tiedät, mitä pomo käski tehdä.” Jatkolle seuraa erilaisia variaa-
tioita, jotka esitetään kirjaimellisesti.

“Pomo käski ...” laittaa jäitä hattuun laittaa napin otsaan

... näyttää missä kaappi seisoo ... näyttää taivaan merkit

... näyttämään kuka on kuka maksaa viulut

... antamaan puhtaat paperit sanomaan viimeisen sanan ...

antamaan rukkaset ... suksia suolle ...näyttää mistä kana pissii

...

KALASTAJAT BUSSISSA

Tyyppi saapuu linja-autoon, maksaa ja menee linja-auton eteen
toisen matkustajan viereen.

Vieressä olija nykii oudosti kättään.

Bussiin noussut matkustaja kysyy, mikä kättä vaivaa.

Toinen vastaa pilkkivänsä.

Matkustaja katsoo parhaakseen livistää jonnekin
muualle ja menee takana istuvan viereen.

Vieressä olijan omituiset liikkeet kuvaavat virvelöintiä.

Viereen istunut matkustaja kysyy, onko vieressä olijalla kaikki
hyvin.

Vieressä olija vastaa virvelöivänsä.

Matkustaja katsoo taas parhaakseen mennä muualle istumaan.

Seuraavaksi hän menee istumaan takapenkkiin.

Tämä matkustaja istuukin ihan normaalisti, joten hän kertoo
naureskellen vieressä olijalle takapenkin kalastavista tyypeistä.

Vieruskaveri vastaa: "Ai sielläkös ne kalat ovatkin." ja lähtee
"soutamaan" bussin etuosaan.

JOKO NYT?

Rivissä tuoleilla istuu joukko ihmisiä jalat samoin päin ristissä. Rivin päässä oleva lähettää eteenpäin kysymyksen: “Joko nyt?”

Kysymys toistetaan aina seuraavalle rivistä, kunnes se saavuttaa rivin päädyn. Toisessa päässä oleva vastaa viestin saatuaan: “Ei vielä”.

Jolloin vastausta toistetaan taas rivin seuraavalle, kunnes se saavuttaa taas päädyn.

Tämä toistuu muutaman kerran ja viimeisellä kerralla ensimmäinen vastaa: “No nyt”.

Kaikki vaihtavat jalkaa yhtä aikaa.

BUSSIPYSÄKILLÄ

Bussipysäkillä seisoo ihminen katsellen yläviistoon. Paikalle saapuu toinen henkilö, joka ihmettelee hetken ja ryhtyy katselemaan samaan pisteeseen kuin ensimmäinenkin. Uusia ihmisiä saapuu paikalle. Jokainen jää vuorollaan katselemaan niska ke-
nossa taivaalle. Hetken kuluttua ohikulkija pysähtyy ja kysyy, mitä oikein tapahtuu. Ensimmäinen kääntyy varovaisesti niska takakenossa: “En minä näistä muista tiedä, mutta minulla on niska jumissa.”

TUHANNESTI TERVEISIÄ

Kaksi henkilöä nukkuu. Toinen herättää toisen ja sanoo, että Pekka lähetti terveisiä. Tämän toistuttua n. 3–6 kertaa herätetty hermostuu ja tiuskaisee tietävänsä sen jo. Toinen vastaa, että Pekka lähettikin tuhannesti terveisiä.

SATTUUHAN SITÄ

Henkilö makaa selällään maassa ja valittaa kipua. Paikalle saapuu kaksi ohikulkijaa. He ihmettelevät maassa makaavaa.

- Koskeekohan siihen?
- No eihän sitä kukaan koske.
- Ei kun mä tarkoitin sitä, että sattuuko sitä.
 - Sattuuhan sitä.
 - Autettaisiinko sitä?
 - No autetaan.

Ohikulkijat laskeutuvat makaamaan kivuissaan olevan viereen ja alkavat myös valittaa kipua.

Tunnetaan jo vähäsen

Tunnetaan jo vähäsen
kohdan leikit ja sketsit
sopii riparin keskivaiheelle.

Leikkejä

TYYNYRALLI

Tarvitaan: Kaksi tyynyä

Leikkijät muodostavat piirin ja ottavat jaon kahteen. Kummankin joukkueen yhdelle jäsenelle annetaan tyyny siten, että tyynyt sijoittuvat ringissä vastapäätä toisiaan. Tyynyjä aletaan kierrättää ringissä myötäpäivään joukkueen jäseneltä toiselle, kunnes jompikumpi tyyny saa toisen kiinni. Eli tyyny kulkee aina joka toiselle. Kannattaa myös muistuttaa, että tyynyn heittäminen ja toisen tiimin häiritseminen on kiellettyä.

NUUDELIKAUPPA

Seistään piirissä. Leikissä on tarkoituksena yrittää pudottaa vieruskaveri pois pelistä ottamalla ase esiin. Aseita ovat pyssy, syömäpuikot ja tarjotin.

Pyssyllä osoitetaan jotain piirissä olijaa.

Syömäpuikoilla osoitetaan joko vasemmalla tai oikealla puolella olevaa leikkijää.

Tarjotin nostetaan eteen ja se toimii kilpenä toisen pelaajan pyssyä vastaan, mutta ei suojaa syömäpuikoilta.

Leikin vetäjä ohjeistaa koska silmät laitetaan kiinni ja aseet otetaan esiin sanomalla “Silmät kiinni nyt” ja “Aseet esiin nyt”

Tämän jälkeen silmät avataan ja leikin vetäjä käy läpi leikkijät, jotka jäivät seuraavalle kierrokselle.

Leikkiä leikitään, kunnes jäljellä on kaksi leikkijää. Kahden leikkijän kohdalla voidaan leikki lopettaa tai ottaa kaksintaistelu.

Kaksintaistelussa leikkijät seisovat selät vastakkain. Leikin vetäjä sanoo numeron, jonka kohdalla leikkijöiden tulee kääntyä toisiaan kohti ja sanoa “pam”. Leikin vetäjä kuitenkin aloittaa luettelemalla satunnaisia numeroita. Jokaisen satunnaisen numeron

kohdalla kaksintaistelijat ottavat askeleen kauemmas toisistaan.

NÄKYMÄTÖN PALLO

Leikkijät muodostavat piirin. Leikin vetäjä aloittaa leikin heittämällä ristikkäisellä kädellä näkymättömän pallon eteenpäin ja sanoo "Hajaa!". Palloa kuljetetaan eteenpäin piirissä toistamalla liikkeen ja sanomalla "Hajaa!".

Näkymättömän pallon suuntaa voi vaihtaa blokkamalla pallon tulosuunnan kädellä ja sanomalla "kamanaa!". Pallon ollessa omalla kohdalla voi sen myös ampua kenelle tahansa piirissä olevalle osoittamalla häntä ja sanomalla "Puff". Ammutun pallon vastaanottaja voi palauttaa pallon ampujalle sanomalla "Bojoing" tai jatkaa pallon kuljettamista "Hajaa"lla valitsemaansa suuntaan.

Pallollinen voi myös vaihtaa vieruskaverinsa kanssa paikkoja soittamalla ovikelloa ja sanomalla "Pim Pom", jonka jälkeen paikat vaihtuvat.

Kuka tahansa leikkijä voi leikin aikana huutaa tiettyjä asioita, joihin kaikkien leikkijöiden on reagoitava. Huudot ovat:

"Zombie" -Kaikki vaihtaa zombieäänin paikkoja

"Nip-pon" -Kummankin tavun kohdalla sumoaskel, muut toistavat.

"Samba" -Kaikki käy käsiä heilutellen tassahtamassa ringin keskustassa laulaen "pepeeppepepee"

NIMIVILTTI

Ryhmä jaetaan kahtia, joukkueet asettuvat kahden leikittäjän pittelemän viltin molemmin puolin siten, ettei toinen joukkue voi nähdä ketään toisen jäseniä. Joukkueista aina yksi vuorollaan menee istumaan viltin viereen, nenä peittoon päin. Kun molemmat joukkueet ovat saaneet kandidaattinsa paikoilleen, tiputetaan viltti, ja istujien tulee sanoa vastapäisen nimi mahdollisimman nopeasti. Hitaampi siirtyy nopeamman puolelle. Leikkiä jatketaan siihen saakka, kunnes jommalla kummalla puolella on kaikki tai leikin vetäjä lopettaa leikin.

FORMULAPOSSU

Leikkijät piirissä, ensimmäisillä kierroksilla piirissä kulkee formula-auto niin että sanotaan aina seuraavalle ”vrumm!”. Kierroksen viimeinen sanoo stop ja otetaan kierrosaika. Sitten radalle laitetaan possu niin että sanotaan aina seuraavalle ”röh!”. Kierroksen viimeinen sanoo taas stop ja otetaan kierrosaika. Jostain syystä possu on usein nopeampi kuin formula. On se kumma.

SKETSEJÄ

JÄNIS RAUTAKAUPASSA

Jänis tulee rautakauppaan ja kysyy: “Onko täällä porkkanoita?” Kauppias naurahtaa ja vastaa, että ei ole. Jänis käy kyselemässä samaa vielä pari kertaa. Kolmannella kerralla kauppias sanoo hermostuneena: “Jos vielä kerran tulet kysymään tuota samaa, niin ripustan sinut nauloilla korvista seinään.” Jänis kuitenkin tulee vielä neljännen kerran ja kysyy: ”Onko rautanauvoja?” Kauppias tutkii asiaa ja pahoittelee, että ovat päässeet loppumaan. Jänis sanoo: “No hyvä, onkos teillä sitten porkkanoita?”

ONKIJA

Onkija istuu laiturilla onkimassa ja hokee: “21...21...21...” Ohikulkija tulee kysymään, tuleeko kalaa ja hämmästelee, että joko on 21 kalaa tullut. Onkija tönäisee kyselijän järveen ja jatkaa:
“22...22...22...”

PINGVIINI

Vanhus istuu puistonpenkillä, kun paikalle saapuu nuori ja kysyy: ”Anteeksi, mutta voiko pingviini kasvaa näin isoksi?” (Näyttää kädellä n. 80 cm korkeuden)

Vanhus: ”Kyllä voi.”

Näin tapahtuu muutamia kertoja, pingviinin koko kasvaa kerta kerralta, kunnes nuori näyttää n. 1,5–2 metriä. Tällöin vanhus vastaa, ettei pingviini voi millään kasvaa niin suureksi.

Nuori kauhistuneena: ”Voi ei, se oli sittenkin pappi, jonka mä vein löytöeläintaloon.”

RAAMATTU EI AUKEE

Nuori tulee tuskastuneena papin puheille Raamattu käsissään. Pappi kysyy, että mikä nyt on hätänä. Nuori kertoo taistelleensa koko päivän Raamattunsa kanssa. ”Se on niin vaikea pala purtavaksi, se ei vaan aukee mulle”, nuori tilittää. Pappi lohduttaa: ”Kaikki me joudutaan kamppailemaan aivan saman ongelman kanssa, mutta kärsivällisyys palkitaan.” Pappi ottaa Raamatun käsiinsä ja sanoo: ”Kuule hei, mä autan sut nyt alkuun. Tää on, katsos ihan helppo juttu sitten kun sen oppii. Otat vaan tästä vetskarista kiinni näin ja vedät.” Huomio! Tähän sketsiin tarvitset vetoketjullisen Raamatun.

ARMEIJASSA

Henkilöt: Kapteeni (K) ja alokas (A)

K: Alokas, pitääkö paikkaansa, että olette sanonut kersanttia puupääksi?

A: Ei pidä, herra kapteeni.

K: Mitä alokas sitten sanoi kersantille, kun hän niin suuttui?

A: Minä sanoin vain, että herra kersantti, pankaaahan kypärä päähänne, tikka näkyy lentävän tänne päin.

TYKKÄÄT SÄ MANSIKOISTA?

Kaksi lasta istuu hiekkalaatikolla jonkin matkan päässä toisistaan.

Lapsi 1: Tykkät säe mansikoista? Lapsi 2: Joo, kyllä mäe tykkään
Vastauksesta rohkaistuneena lapsi 1 menee vähän lähemmäs toista lasta.

Lapsi 1: Tykkääkö sun äiti mansikoista? Lapsi 2: Joo
Jälleen Lapsi 1 hivuttautuu lähemmäs.

Lapsi 1: Tykkääkö sun isä mansikoista? Lapsi 2: Joo
Keskustelu jatkuu tähän tapaan, vähitellen on käyty läpi koko lähisuku, ja lapset istuvat melkein kiinni toisissaan. Lapsi 1 ei keksi enää uusia sukulaisia, ja hetken ajan vallitsee kiusallinen hiljaisuus.

Lapsi 2: Olisi minulla vielä kaksi serkkua Suonenjoella.

UGH!

Kolme luolamiestä istuu ringissä “keskustelemassa”. Jokainen sanoo vuorollaan: “ugh!” Tätä jatkuu muutaman kierroksen ajan, kunnes yksi sanoo: “ugh, ugh!”. Muut toteavat närkeästi: “Älä vaihda puheenaihetta!”

MITÄ KELLO ON?

Tyyppi lukee lehteä puiston penkillä. Paikalle hölkkäilee henkilö, joka kysyy: “Anteeksi, mutta tiedättekö, mitä kello on?” Penkillä istuja ei tiedä, koska hänellä ei ole kelloa. (Huomioi tämä sketsiin valmistautuessa.) Kohta paikalle tulee toinen tyyppi, joka haluaa samoin sanoin tietää, mitä kello on. Jo vähän hermostuneena penkillä istunut sanoo, ettei hänellä ole kelloa. Vielä yksi ihminen saapuu ja kysyy saman. Lopulta mies laittaa eteensä lapun, jossa lukee: “En tiedä, mitä kello on!” Tästä alkavat vaihtoehtoiset lopetukset.

1. Paikalle tulee tyyppi, joka havahduttaa miehen ajatuksistaan ja kertoo, että kello on esim. 19.00
2. Paikalle tulee tyyppi, joka kertoo kellon koostumuksesta (esim. kello on lasia ja nahkaa.)
3. Paikalle tulee filosofi, joka alkaa syvällisesti ajatella ja pohdiskella mitä aika on.
4. Paikalle tulee opettaja tyyppi, joka kertoilee opettavaisesti esim. pienestä ja isosta viisarista.
5. Viimeinen tyyppi voikin lapun luettuaan kävellä ohi.

THE KNIGHT RIDER

Vierailulle on saatu englantilainen puhuja. Suomalainen tulkki kääntää vahingossa väärin.

- Long time ago... there was a knight.

- Kauan sitten... o.. oli yö.

- He was alone.

- Hänen nimensä oli Maloun.

- He was standing near the Missouri city.

- Hän opiskeli Missourin yliopistossa.

- All his horses had gone.

- Hänen hevosensa olivat karanneet... siis vetoketju oli... tiedättehän.

- And there was no food left.

- Hänen vasemmalla puolellaan ei ollut yhtään metsää... tai siis puita.

- He couldn't go back to the city.

- Hän ei voinut mennä istumaan laukkuunsa... exkjuus mii, kud juu pliis ripiit evripati juu sei!

- Of course. Long time ago there was...

- Nou, nou, öpaut tö bääg!

- Oh well, he couldn't go back to the city.

- Ai, hänen laukkunsa oli jäänyt yliopistoon.

- You know why he couldn't go back there?

- Tiedättekös mitä siellä laukussa oli?

- There was a man... who was looking for him.

- Siellä oli nainen, joka katseli häntä.
- The knight was to be killed by that man.
- Tuona yönä mies aikoi tappaa naisen.
 - The man was afraid.
 - Miehen nimi oli Alfred.
- In that moment the knight had no past.
- Tuona yön hetkenä ei kylläkään ollut passia...
 - But he had future.
 - Mutta hänellä oli huonekaluja.
 - In God!
 - Ja hyvät olikin!
 - How about you?
 - Entäpä sinä?
 - Are you like that knight? Are you afraid?
- Tunnetko sinä olevasi öisin jonkinlainen Alfred?
 - Don t be afraid!
 - Älä oli kuin Alfred!
 - Don t think you have no future.
 - Älä ajattele vain huonekalujasi.
 - Because Jesus really loves you.
 - Sillä Jeesus tosiaan rakastaa sinua.
 - And he will give you good future, too!
 - Ja hän antaa sinulle hyvät huonekalutkin!

KOIRANKAKKA

Kaksi ihmistä kävelee ja huomaa tiellä jotain erikoista. He ihmettelevät sitä ja lopulta päättävät haistaa. Mutta kun asiaan ei tule varmuutta, he päättävät maistaa. Maistettuaan he toteavat:
“Hyi! Koirankakkaa! Onneksi ei astuttu päälle.”

TAPETIT

Lapsi on äitinsä kanssa käymässä mummolla.
Lapsi tuijottaa kiinnostuneena seinää.

Mummo: Mitäs sinä siinä seinässä näet?

Lapsi: En minä mitään erikoista nää, minä vain odotan.

Äiti: Mitä sinä oikein odotat?

Lapsi: No, äiti, sinähän sanoit, että mummolla on kirkuvat tapetit!

Toimitaan yhdessä

Toimitaan yhdessä kohdan leikit ja sketsit sopivat riparin loppu puolelle.

Leikkejä

LÄNKIPALLO

Leikkijät muodostavat piirin, jossa seistään jalat auki niin, että molemmilla puolilla vieressä olevien jalat koskettavat omia jalkoja. Leikin vetäjä aloittaa ja yrittää saada pallon menemään jonkun toisen leikkijän jalkojen välistä. Pallon saa torjua molemmilla käsillä, mutta kun pallo menee omien jalkojen välistä, poistuu leikkijältä käytöstä toinen käsi. Pallon mennessä kahdesti leikkijän jalkojen välistä putoaa leikkijä pelistä ja piiri tiivistyy.

SUOMALAISET BUSSIPYSÄKILLÄ

Leikissä seistään piirissä. Leikin vetäjä ohjeistaa leikkijöitä katsomaan ensin omia varpaitaan ja sitten katsomaan jonkun toisen piirissä olijan varpaita. Kun leikin vetäjä antaa merkin leikkijät nostavat katseensa ylös ja katsoo sitä leikkijää, jonka varpaita he katsoivat. Jos katseet kohtaavat toisen leikkijän kanssa tulee molempien kiljaista ja poistua piiristä. Piiri tiivistyy, jos piiristä poistuu leikkijöitä.

AURINGONKUKKA

Leikin vetäjä tekee ja sanoo ensin, muut toistavat perässä.

On mulla siemen kädessäin.

Ojentaa käden eteensä

Ups se putos maahan.

Kääntää ojennetun käden

Aurinko paistoi.

Käsillä tehdään ilmaan iso ympyrä

Ja vettä satoi.

Kädet lasketaan ylhäältä alas

Se kasvoi ja kasvoi ja kasvoi.

Kädet nostetaan alhaalta ylöspäin

Mutta mikä se on?

Kädet levitetään sivuille hämmästyneenä

No auringonkukka. Auringonkukka, auringonkukka

*Pyöritään paikallaan ympäri kerran ja toistetaan auringonkuk-
kaa.*

Auringon kukkaa voidaan leikkiä useampi kierros eri versiolla toistamalla aina sama teksti eri tavoin ja muuttamalla liikkeitä vastaamaan sitä tapaa.

Esimerkkejä: Ranskassa auringonkukan liikkeet tehdään koristeellisesti ja Amerikassa tehdään liikkeet suuri eleisesti. Japannissa liikkeet tehdään pienesti. Päiväkodissa liikkeet tehdään hyvin innostuneesti ja suurennellen. Hevi versiossa teksti on erilainen ja se tehdään hevi mörinällä.

HEVI AURINGONKUKKA

On mulla siemen kädessäin.

Ojentaa käden eteensä

Ups se paiskattiin maahan.

Siemen paiskataan maahan

Musta Aurinko paistoi.

Käsillä tehdään ilmaan iso ympyrä

Ja Verta satoi.

Kädet lasketaan ylhäältä alas

Se kuihtui ja kuihtui ja kuihtui

Käsiä painetaan alaspäin

Mutta mikä se on?

Kädet levitetään sivuille hämmästyneenä

No auringonkukka. Auringonkukka, auringonkukka

Pyöritään paikallaan ympäri kerran ja toistetaan auringonkukkaa.

LÄNNEN NOPEIN

Leikissä seistään piirissä niin, että yksi leikkijöistä on keskellä. Keskellä oleva leikkijä satunnaisesti osoittaa toista piirissä olevaa leikkijää ja sanoo "PAM". Leikkijä, jota osoitetaan, menee kyykkyyyn, ja hänen vieressensä olevat yrittävät sanoa mahdollisimman nopeasti toistensa nimet. Hitaampi vieressä olija ja keskellä olija vaihtavat paikkaa ja keskelle tulee uusi leikkijä.

NAPS

Piirissä, oikea sormi kaverin vasempaan peukalohankaan. Joku lukee tarinaa ja sanoo NAPS! jolloin pitää saada oma sormi vapaaksi ja kaverin sormi kiinni. Jos molemmat onnistuvat, 2 pistettä. Jos vain toinen onnistuu, 1 piste. Jos ei kumpikaan, ei pisteitä.

KIKKELS BANANA

Kaikki leikkijät yhtä lukuun ottamatta seisovat maahan piirretyn piirin kehällä omissa ”pesissään”. Yksi leikkijöistä kiertää piiriä keppi tai vastaava merkki esine kädessään ja toistaa jokaisen ohittamansa leikkijän kohdalla ”minkki”.

Jossain kohtaa kiertävä leikkijä tipauttaa kepin jonkun leikkijän selän taakse. ja sanoo kikkels banana. Silloin kepin saanut ottaa maahan tiputetun kepin ja lähtee juoksemaan vastakkaiseen suuntaan kuin tiputtaja ja yrittää ehtiä takaisin pesäänsä ennen tiputtajaa.

Kohdatessaan toisensa he kääntyvät selät vastakkain ja jalkojen välistä kättelevät toisiaan ja sanovat ”terveppä terve”, jonka jälkeen jatkavat matkaansa. Jos tiputtaja ehtii pesään ensin, tulee kepin saaneesta uusi kiertäjä. Jos kepin saanut ei huomaa keppiä vaan kepittäjä kerkeää kiertää kierroksen ja läpätä tätä selkään, joutuu tämä piirin keskelle tervapataan, josta pääsee pois vain suorittamalla muiden määräämän tehtävän.

Jos leikkijöitä on paljon, voi tervapataa leikkiä myös pareittain.

Huom! Soveltuu paremmin ulos leikittäväksi

POMPELIPOSSU

Pompeli possu on mystinen taikapossu, joka pystyy kadottamaan kenet tahansa leiriläisistä. Pompelipossussa leikkijät kulkevat satunnaisesti tilassa, jossa leikkiä leikitään, kunnes leikin vetäjä sanoo “Pompelipossu tulee!” Tämän kuullessaan leikkijät menevät Pompelipossua piiloon muuttumalla kiviksi menemällä “sikiöasentoon” tai kakkärämänniksi menemällä kyykkyn. Leikkijät laittavat myös silmänsä kiinni.

Kun leikkijöillä on silmät kiinni leikin vetäjä, käy laittamassa viltin yhden leikkijän päälle niin ettei leikkijää näy ollenkaan. Tämän jälkeen leikin vetäjä kertoo Pompelipossun poistuneen ja leikkijät voivat avata silmänsä. Leikkijöiden tehtävänä on yrittää arvata, kuka leikkijöistä on kadonnut ja Pompelipossun kadottama leikkijä pääsee takaisin leikkiin, kun muut ovat sanoneet oikean nimen.

HUUTONELIÖ

HUOM! Leikki soveltuu ulkotilaan. Leikin vetäjä tarkistaa myös onko lauseet sopivia huudettavaksi. Leikissä ei hyväksytä asiattonta kielenkäyttöä.

Leikissä jaetaan osallistujat neljään ryhmään. Leikin vetäjä muodostaa neljästä ryhmästä neliön siten, että joukkueet 1 ja 2 seisovat vastakkain ja joukkueet 3 ja 4 seisovat vastakkain.

Joukkueiden on tarkoitus keksiä sekä saada huudettua oma lauseensa mahdollisimman selkeästi vastakkain olevalle joukkueelle. Samaan aikaan muut joukkueet kuitenkin huutavat ja yrittävät tehdä suorittavan joukkueen lauseen mahdollisimman epäselväksi. Vastapäätä olevan joukkueen tehtävänä on yrittää saada lauseesta selvää. Kun joukkue luulee tietävänsä oikean lauseen he nostavat käden ylös merkiksi leikin vetäjälle. Leikin vetäjä käy tarkistamassa lauseen ja kertoo sen kaikille. Oikein menneestä lauseesta kumpikin joukkue saa pisteen. Väärin menneestä lauseesta saa häiriköivät joukkueet pisteen. Leikkiä leikitään, kunnes jokainen joukkue on saanut huutaa lauseensa ja ottanut selvää toisten lauseista.

Esimerkki: Joukkue 1 huutaa lausetta ja joukkue 2 yrittää saada siitä selvää samalla kun joukkue 3 ja 4 häiriköivät.

SKETSEJÄ

RAUTATIEYLIKÄYTÄVÄ

Vanhukset tulevat radan viereen. He katselevat neuvottomina ympärilleen ja huomattuaan rautatievirkailijan menevät tämän luokse. Toinen vanhuksista kysyy: “Milloin juna tulee pohjoisesta?” Rautatievirkailija sanoo junan tullen ja menneenkin saman tien. Vanhus selittää asian huonokuuloiselle kaverilleen. Vanhukset katselevat hetken rataa etelään päin ja tulevat sitten takaisin rautatieläisen luo ja kysyvät, milloin juna tulee etelästä. Rautatievirkailija vastaa etelästä tulleen junankin jo menneen, eikä tänään muita junia tulekaan. Vanhus selittää asian kaverilleen taas. Pienen tauon jälkeen huonokuuloinen kaveri toteaa: “Sittenhän me voimme mennä radan yli.

SE ON LOPPU NYT

Kämppiksistä toinen on lähdössä kauppaan ja kehottaa kaveriaan siivoamaan hänen poissa ollessaan. Kaveri suostuu. Kämppiksen lähdettyä oveen koputetaan. Naapurista kaveri tulee pyytämään siivoamaan jäänyttä kaveria kylille. Tämä ei voi lähteä kesken siivouksen. Kaveri valaa siivoamaan jääneelle kaverille ajatuksia siitä, että hänen kämppiksensä voisi itse siivota ja käskää sanoa kämppikselleen: “Se on loppu nyt!” Kaveri lopettaa siivouksen ja jää sohvalle makaamaan. Hän hokee itsekseen: “Se on loppu nyt.” Kämppis tulee takaisin ja nostaa kauhean metelin, koska siivous on kesken. Kaveri nousee tomerasti seisomaan ja sanoo: “Se on loppu nyt.” Kämppis tivaa: “Niin mikä on loppu?” Tähän kaveri vastaa nöyrästi: “No mäntysuopa”

KALASSA

Lapsi on ongella joen rannassa. Onki on vedessä ja paikalle saapuu aikuinen.

Aikuinen: Onko tullut kalaa?

Lapsi: No eipä ole kalaa tullut.

Aikuinen: Mitä sinulla on syöttinä?

Lapsi: Onkimatoja minulla tietenkin on.

Aikuinen: Onkimatoja! Etkö tiedä, että taikina on oikein hyvä syötti.

lapsi poistuu, tulee takaisin ja alkaa taas onkia. Paikalle saapuu toinen aikuinen.

Aikuinen: Onko tullut kalaa?

Lapsi: No eipä ole kalaa tullut.

Aikuinen: Mitä sinulla on syöttinä?

Lapsi: Taikinaa laitoin. Se on kuulemma uusi, oikein hyvä syötti.

Aikuinen: Taikinaa! Etkö tiedä, että tässä paikassa pitää käyttää surviaisen toukkia.

Lapsi huokaa, käy noutamassa toukkia ja palaa onkipaikalle. Taas saapuu paikalle aikuinen.

Aikuinen: Onko tullut kalaa?

Lapsi: No eipä ole kalaa tullut.

Aikuinen: Mitä sinulla on syöttinä?

Lapsi: Surviaisen toukkia.

Aikuinen: Surviaisen toukkia! Niitähän käytetään talvella, kun pilkitään. Laita kuule onkimato koukkuun, se on kaikkein paras konsti.

Silloin lapsi huokaa, lähtee pois ja tulee hetken päästä takaisin. Hän heittää koukun veteen ja sanoo: “No nyt onnistuu.” Neljäs aikuinen saapuu paikalle.

Aikuinen: No, onko tullut kalaa?

Lapsi: No eipä ole kalaa vielä tullut.

Aikuinen: Mitä sinulla on syöttinä?

Lapsi: No pistin euron, niin että kala saa ostaa mitä itse haluaa.

SUOMALAISET ENGLANNISSA

Suomalainen pariskunta on matkustanut Englantiin. He ovat katselleet kaupungin nähtävyyksiä ja päättävät mennä puistoon syömään eväitään. Puistossa istuu myös perinteinen englantilainen herrasmies. Suomalaiset asettuvat penkille ja alkavat syödä. Kohta he huomaavat olleensa ajattelemattomia ja päättävät tarjota myös englantilaiselle miehelle, hyviä tapoja noudattaen.

Isäntä tuumii: “Tarjotaan hänelle leipää. Mikäs se on leipä englanniksi?” Vaimo tietää, että se on bred.

He tarjoavat miehelle, mutta mies sanoo: “No thanks.” Seuraavaksi suomalainen mies tarjoaa maitoa, mutta englantilainen kieltäytyy jälleen.

Suomalaiset tarjoavat vielä sanomalehteäkin, kun se englantilaiselta näyttää puuttuvan, mutta taas englantilainen kieltäytyy. Suomalaiset ihmettelevät, että mikäs on nyt vikana, kun ei tarjoilut kelpaa.

Lopulta he tajuavat, että vian täytyy olla siinä, eivät he ole esitelleet itseään. Suomalainen mies sanoo: “my wife”, mihin englantilainen vastaa: “Yes, please!”

TEHTÄISKÖS TAAS SITÄ

Mummu ja vaari istuvat puiston penkillä. He katselevat maailman menoa. Yhtäkkiä mummu alkaa kinuta vaarilta jotakin: “Kuule Väinö, eikö olisi taas mukava pitkästä aikaa vähän kokeilla. Tehtäiskös sitä...” Väinö vastaa: ”Vieno! Oletkos sinä ihan tosissasi. Ettäkö ihan sitä?” Vieno: ”Juu-u! Nähtäisiin, ovatko taidot kovin ruostuneet.” Tovin Vieno yrittää Väinöä suostutella, ja kummatkin pähkäilevät voisiko sitä millään tehdä yleisellä paikalla ja kun on selkäkin kipeä ja kaikkea vastaavaa. Lopulta Väinö antaa myöntävän vastauksen, ja he alkavat tehdä jotain tyhmää esim. taputella käsiään yhteen.

TAIVAAN PORTILLA

Taivaan portille tulee pitkätukkainen hevijätkä. Pietari toteaa tyyliä: “Tänne ei kyllä tuon näköisenä ole asiaa.” Hevijätkä katselee ympärilleen, huomaa taivaassa yhden pitkätukkaisen ja intää: “Mutta onhan tuolla jo yksi pitkätukkainen mies.” Pietari: “Hysss... Hän on omistajan poika.”

KÄPY

Kaksi alokasta keskustelelee kentän laidalla. Paikalle saapuu yksikön alikersantti. Toinen alokkaista kerkiää livistämään, mutta toinen joutuu alikersantin puhutteluun.

“Näkeekö alokas tuon puun tuolla”, kysyy alikersantti. “Kyllä näen, herra alikersantti”.

“Näettekö kävyn tuon puun latvassa?” “Kyllä näen, herra alikersantti”.

“Entä madon sen kävyn sisällä?”, alikersantti jatkaa. “En näe, herra alikersantti”.

“Siispä sitä mitä ei näy niin sitä ei ole olemassa, jatkakaa”, alikersantti toteaa ja lähtee ylittämään kenttää.

Toinen alokas saapuu takaisin ja kysyy puhuttelussa olleelta, että mitä alikersantti halusi.

Toinen aloittaa:” Näetkös, Moilanen, tuon alikersantin tuolla?”
”Kyllä näen”, vastaa Moilanen.

”Näetkös sen pään?” ”Kyllä näen.”

Entä näetkö aivot siellä alikersantin pään sisällä?” ”Enpä voi sanoa näkeväni.”

”Siispä sitä mitä ei näy niin sitä ei ole olemassa!”

HERNEKEITTOA

Miehiä seisoo rivissä. Upseerikokelas komentaa: “Huomio, katse oikeaan päin! Herra Yliluutnantti, ensimmäinen sissikomppania järjestyneenä puhutteluanne varten, ilmoitti upseerikokelas Nousiainen.” Yliluutnantti: “Katse eteenpäin. Lepo. No niin, alokkaat; kuten tiedätte, tänne on tulossa kenraali tekemään tarkastusta. Kengät lankataan, piha haravoidaan jne. jne.” Pysähtyy yhden alokkaan eteen: “Kenraalilla on tapana kysellä miehiltä. Hän esittää aina samat kolme kysymystä. Ensimmäinen: Kuinka vanha olette? Kuinka vastaatte” - “Herra, Yliluutnantti, alokas Möttölä”. ”Kaksikymmentä vuotta, herra Kenraali.” “Toiseksi: kauanko olette olleet täällä” - “Kaksi kuukautta, herra Kenraali” - “Mitä syötte palveluksessa mieluiten” - “Hernekeittoa, herra Kenraali.” Yliluutnantti myhäilee tyytyväisenä.

Kenraali saapuu ja käyskentelee ympäriinsä, ihailee siivossa rivissä olevia jäteastioita yms. Lopulta pysähtyy yhden alokkaan eteen ja kysyy “Alokas te, kauanko olette olleet täällä?”

“Herra Kenraali, alokas Möttölä. Kaksikymmentä vuotta” - “Kuinkas vanha alokas oikein on?” - “Kaksi kuukautta, herra Kenraali” - “Kuulkaas nyt alokas, sanokaapa, mitä teidän pääsänne oikein liikkuu?” - “Hernekeittoa, herra Kenraali.”

TIESI LIIKAA

Kolme cowboyta ratsastaa uljaasti halki paahtavan preerian. Reunimmainen kysyy keskimmäiseltä, paljonko on 2 + 2. Keskimäinen vastaa pitkän harkinnan jälkeen, että 5. Kysyjä vetää salaman nopeasti pistoolinsa esiin ja ampuu vastaajan kuoli-aaksi. Ratsastus jatkuu. Kolmas cowboy kysyy vakavana: "Miksi ammuut hänet". Ampuja vastaa: "Hän tiesi liikaa."

NALLE

Kaksi työmiestä viimeistelee kokolattiamaton asentamista:

-Kato, jäikös tohon vielä joku kuhmura? Koitas taputella se tassaseks.

-Ei taputtelu tunnu auttavan. Mutta ei tässä kyllä enää ruveta tätä purkamaan ja uusiks laittamaan... Koitetaan vasaralla varovasti, jos oikenis. *Pauk-pauk*

-Ei tosta tuu mitään. Anna kun mä hyppään siihen oikee koko painollani, eiköhän siliä! *HOP*

Sisään astelee pieni lapsi, joka kysyy työmiehiltä:

-Ootteks te nähny mun nallea missään?

Kuivikset

Kuivat vitsit eli kuivikset on erittäin lyhyitä sketsi pätkiä, jotka soveltuvat mihin tahansa riparin vaiheeseen. Monissa kuiviksissa tarvitaan juontaja, joka selostaa mitä tulee tapahtumaan esimerkiksi “nyt seuraa illan vetonaula” ja esittäjän.

- Vetonaula - Vedetään naulaa narussa.
- Läpihuutojuttu - Huudetaan putken läpi.
- Repäisevin juttu - Revitään esim. sanomalehteä.
- Esitellään leirin johto – Sähköjohto.
- Esitetään osia kirjasta - Esitetään konkreettisesti osia kirjasta yleisölle.
- Luetaan osia kirjasta - Esittäjä lukee hiljaa itsekseen.
- Tunnelman kohotus - Paperissa lukee tunnelma. Sitä kohotetaan.
- Harjannostajaiset - Nostetaan harjaa.
- Piirtoheitin - Esittäjä piirtää paperille ja heittää sen ilmaan.
- Kaatopaikka - Esittäjä kävelee kaatopaikalla. Eteen syöksyy toinen henkilö ja kaataa kävelijän.
- Pururata - Kävelijän kimppuun syöksyy mies, joka yrittää purra.
- Huutokauppa - Henkilö menee kauppaan ja alkaa huutaa.
- Pilvenpiirtäjä - Esitellään ihminen, joka piirtää pilviä.
- Kävelykengät - Esittäjä kävelee kiireisesti. Toinen kysyy: “Miksi et juokse?” Kävelijä vastaa: “Nämä ovat kävelykengät.”
- Argentiinalainen tango - Taustalla soi tango ja kaksi esittäjää tulee lavalle kantaen välissään tankoa.

Leikkejä ulos

SAVOLAINEN PESÄPALLO

Leikkijät jaetaan kahteen jonoon, jotka asettuvat toisiaan vasten etummaisten välin ollessa pari metriä. Toisen jono ensimmäiselle annetaan pallo ja toinen valmistautuu potkaisemaan. Pallollisen joukkueen kaveri syöttää kuten pesäpallossa. Toisen joukkueen pelaaja potkaisee ennen kuin pallo osuu maahan. Syötön on oltava kunnollinen, sillä hutit uusitaan, eikä huonoon syöttöön edes tarvitse yrittää potkaista. Kun pallo on lähtenyt, syöttäjä juoksee sen perään ja potkaisija alkaa juosta omaa jonoaan ympäri. Kun syöttäjä on saanut pallon kiinni, hän juoksee oman jononsa perään ja vierittää pallon joukkueensa jalkojen välistä jonon ensimmäiselle. Kun ensimmäinen on saanut pallon kiinni, loppuu juoksijalta aika. Pelin johtaja kirjaa juostut kierrokset, eli juoksut. Juoksija menee jonon viimeiseksi ja seuraava potkaisee. Näin kierretään yksi joukkue läpi, jonka jälkeen vaihdetaan joukkueiden rooleja.

SIKIN SOKIN PESÄPALLO

Pelataan samalla tavalla, kuin savolaista pesäpalloa. Pallon potkaisemisen sijaan palloa lyödään välineellä, joka ei kuitenkaan ole pesäpallomaila. Esimerkiksi pingismaila yms.

Jokaisen pelaajan kohdalla arvotaan erikseen lyötävä pallo (mitä tahansa pyöreää puuhelmestä jumppapalloon) ja etenemistapa (juosten, pyörien, kinkaten yms.).

EVOLUUTIOHIPPA

Jokainen tarvitsee parin. Alussa yksi pareista erotetaan niin, että toinen lähtee jahtaamaan toista. Pelastautua voi liittymällä johonkin toiseen pariin tarttumalla toista osapuolta käsikynkästä. Silloin kolmannen on irrottauduttava ja lähdeävä karkuun. Kun juoksija saa jonkun kiinni, osat vaihtuvat ja jahdatusta tulee jah-
taaja

KOPPIPALLO

Koppipalloa pelataan lentopallokentällä. Pelaajat jaetaan kahdeksan joukkueeseen. Pelaajien on tarkoitus heittää pallo verkon yli toisen joukkueen puolelle. Jos joukkue saa kopin eikä pallo putoa maahan peli jatkuu heitolla. Pallon pudotessa maahan siirtyy palloon viimeksi koskenut tai palloa lähinnä ollut pelaaja heittävän joukkueen puolelle. Pallo kädessä ei saa liikkua.

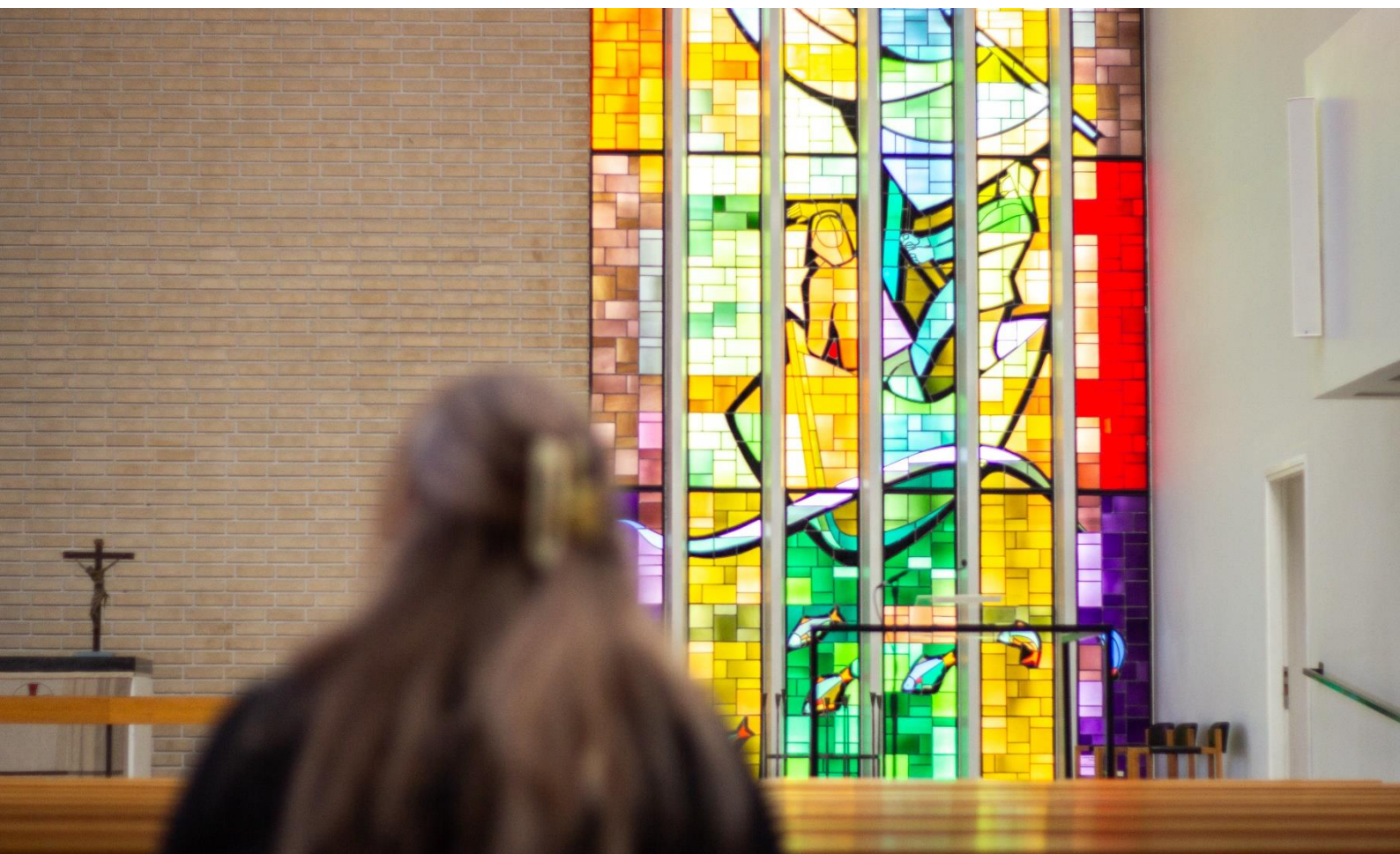
PURKKIS

Maahan piirretään kotipesä. Pesän keskelle laitetaan purkki (pallo). Yksi määrätään etsijäksi. Joku leikkijöistä potkaisee pallon mahdollisimman kauas. Etsijä juoksee pallon perään ja tuo sen takaisin kotipesään. Sillä aikaa muut piiloutuvat. Kun pallo laitetaan takaisin paikalleen, on huudettava: ”Purkki paikalla”, jotta piilossa olevat tietävät etsinnän alkavan. Etsijä lähtee etsimään muita, ja jokaisen, jonka hän on nähnyt, hän laittaa purkkiin – eli juoksee pesään, koskettaa purkkia ja sanoo nähdyn leikkijän nimen. Tämä leikkijä jää silloin kotipesään. Kun kaikki leikkijät on saatu kiinni, ensimmäiseksi nähdystä tulee etsijä. Kotipesään joutuneet voidaan myös pelastaa, kun sellainen pelaaja, jota ei ole laitettu purkkiin, käy potkaisemassa purkin paikaltaan.

VINKKI

Yksi leikkijöistä valitaan etsijäksi. Tämä laskee sataan, ja muut piiloutuvat sillä aikaa. Hän alkaa etsiä muita leikkijöitä. Kun hän löytää jonkun, tämä joutuu tulemaan piilostaan keskelle pihaa piirrettyyn rinkiin. Joku leikkijöistä, jota ei ole vielä löydetty, voi vilkuttaa tälle. Vinkin saanut pelaaja, voi etsijän huomaamatta paeta piiloon uudestaan. Peli päättyy, kun leikkijät ovat kaikki ringissä. Kolmesti löydettyä pelaajaa ei voida enää pelastaa. Uudeksi etsijäksi joutuu se pelaaja, joka on löydetty useimmin, joka on löydetty ensimmäisen kerran kolmesti, tai jos kaikilla on saman verran kiinnijääntejä, se, joka on jäänyt ensimmäisenä rinkiin.

Pimeällä samaa voidaan leikkiä taskulamppujen kanssa.

Vaihtoehtoiset ilta- ohjelmat

Iltaohjelman ei tarvitse aina olla perinteinen,
vaan se voi olla jotain aivan muuta.

Esimerkkejä:

- The Peli
- Yksi-Risti-Kaksi
- Veisubumtsibum
- Levyraati
- Nuotioilta
- Leffailta
- Pihapelit

The Peli

The Peli on hauska ohjelma ryhmille. Pelin numerolaput piiloteetaan tietylle alueelle esim. talon sisälle, ja ryhmän tehtävänä on etsiä numerot. Osa lapuista kannattaa piilottaa helppoihin ja näkyviin paikkoihin, osa taas vaikeasti löydettäviin piiloihin. Ennen pelin alkua ryhmille osoitetaan oma pelipöytä ja annetaan noppa, paperi ja kynä. Ohjaajista valitaan pelinjohtaja, jolle tehtävät suoritetaan (voi olla useampiakin). Tehtävälappuja on 1–100. Aikaa pelin pelaamiseen kannattaa varata 1–2 tuntia.

Tarkoituksena ryhmän on heittää noppaa ja etsiä luvun osoittama numero. Kun ensimmäinen numerolappu on löytynyt ja määrätty tehtävä tehty, palataan pelipöydälle heittämään noppaa. Aikaisemmin saatuun lukuun lisätään nopasta tullut luku. Esim. 23 (aikaisemmista heitoista saatu luku) + 2 (uuden heiton luku) = 25 (Luku, jota lähdetään etsimään)

Yksi-Risti-Kaksi

Yksi-Risti-Kaksi on peli, johon kaikki voivat osallistua.

Peliä pelataan usealla kierroksella ja jokainen kierros kestää minuutin. Kierroksia voi olla esimerkiksi 10.

Pelin alussa valitaan 3 vapaaehtoista pelaajaa. Pelaajat voivat olla isosia tai riparilaisia. Ensimmäisen pelaajan pelitunnus on yksi, toisen risti ja kolmannen kaksi. Jokaisella kierroksella pelaajille annetaan erilaiset tehtävät. Kierroksen jälkeen suorittajat voidaan vaihtaa, mutta jos ei ole vapaaehtoisia halukkaita niin isosia voi hyödyntää edelleen.

Ennen kierroksen alkua kaikki saavat tietää mikä tehtävä on kyseessä ja osallistujat, jotka eivät ole tehtävää tekemässä saavat veikata kuka pelaajista heidän mielestään suoriutuu tehtävästä parhaiten. Jokainen kirjoittaa veikkauksensa ylös omalle paperille. Oikein veikatusta kierros voitosta saa pisteen.

Eniten pisteitä kerännyt voittaa koko kisan.

Tehtävät voi keksiä itse. Esimerkiksi pelaajien pitää lajitella syömäpuikoilla helmiä värin mukaan eri kulhoihin.

Veisubumtsibum

Veisubumtsibumissa kaikki kilpailee yhtäaikaan. Pelin vetäjä valitsee etukäteen veisukirjan veisuista viisi tai useamman veisun. Jokaisesta veisusta otetaan 4–6 sanainen lause, josta veisu kysytään tunnistamaan. Jokainen sana vastaa yhtä numeroa. Pelin vetäjä valmistelee etukäteen valittujen lauseiden jokaisesta sanasta kuvan piirtämällä tai tulostamalla valmiin selkeän kuvan, josta sana voidaan tunnistaa. Kuvat numeroidaan ja kiinnitetään esimerkiksi seinään numero puoli ylöspäin, siten ettei kuvaa näy. Numerot ovat järjestyksessä niin, että lause muodostuu järkevästi.

Peliä pelataan siten, että kättä nostamalla jaetaan arvaus vuoroja. Pelaajat voivat yksi kerrallaan halutessaan kääntää yhden numeron, jolloin esille paljastuu sanaa vastaava kuva. Kuvan kääntänyt pelaaja voi vuorollaan koittaa arvata lauseesta kyseessä olevan veisun. Jos arvaus menee väärin tai sitä ei tehdä, siirtyy vuoro seuraavalle pelaajalle. Kun veisu arvataan onnistuneesti käännettyistä sanoista, lauletaan se yhdessä ennen seuraavan lauseen aloittamista.

**”Minä olen ihme,
suuri ihme, ja kiitän
sinua siitä.”**

(Ps. 139:14)